

Slovenska zveza na Švedskem

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
l
a
s
i
l
o

Slovensko

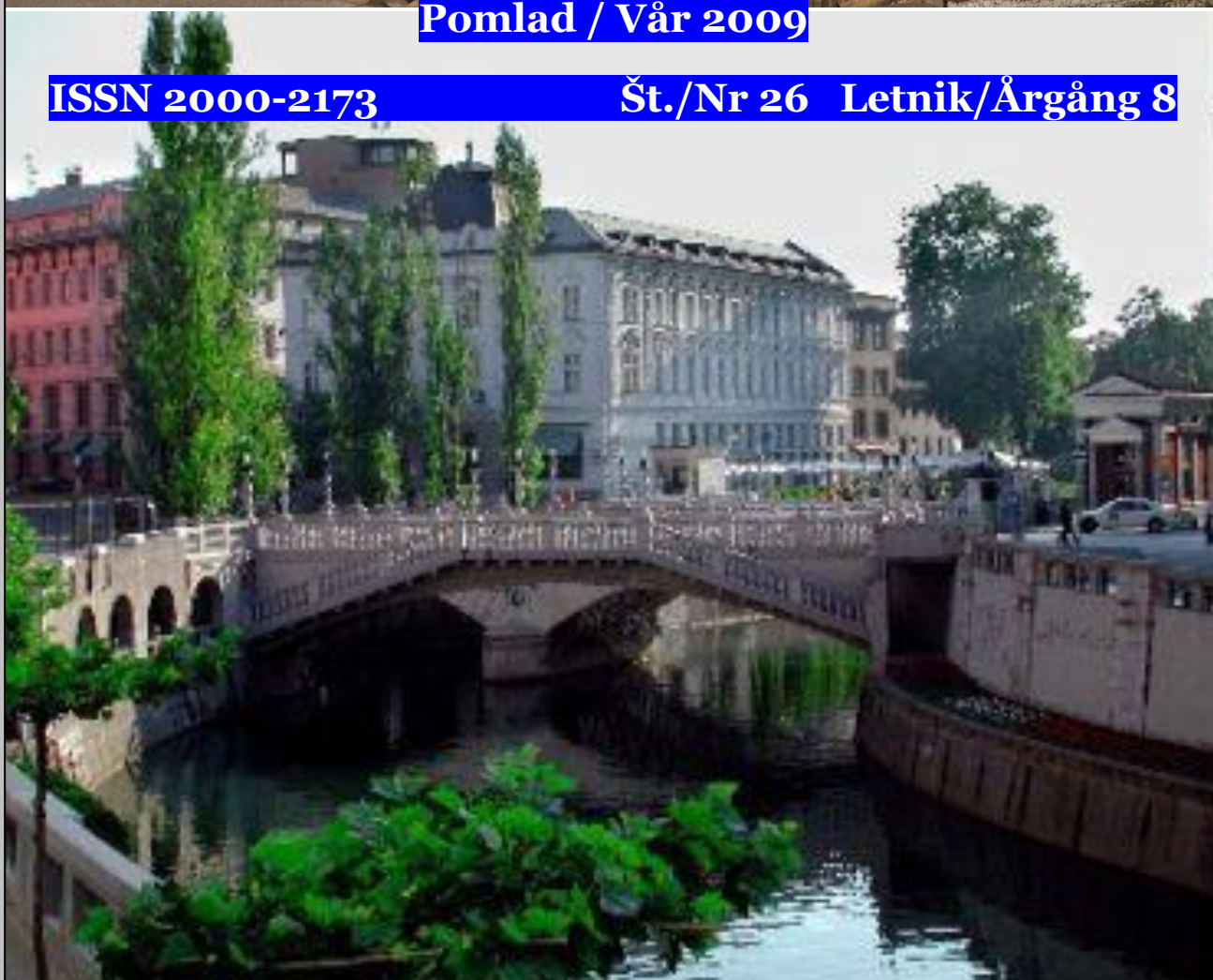
GLASILO

Slovenska BLADET

Pomlad / Vår 2009

ISSN 2000-2173

Št./Nr 26 Letnik/Årgång 8

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 26 Letnik / Årgång 8

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, članarina

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Naslovni fotografiji / Uppslagsfoton: Most med Dansko in Švedsko (2000)/ Öresundsbro; Tromostovje v Ljubljani / Plečniks Trebroar i Ljubljana. Zadnja stran/Sista sida: web; Ana Kokol v Indiji; Isak, Matej, Elias in Therese – med dvema domovinama, na poti domov ... Izbor/Urval: A. Budja.

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	2	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
Planika, Malmö	5	
Slovenski DOM, Göteborg	6	
Simon Gregorčič, Köping	8	
Slovenija, Olofström	9	
Orfeum, Landskrona	14	
Vaša pisma in reportaže	18	Era brev och reportage
Kultura	33	Kultur
Zanimivosti	42	Aktuellt
Naša cerkev	51	Vår kyrka
Literatura	54	Litteratur
Naslovi	57	Adresser
Arhiv	58	Arkiv

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonko Bencek

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja 2009

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 maj 2009

Že je mimo nori december z *miklavžem*, *božičkom*, *dedkom mrazom*. V otroških očeh je pričakovanje, v vsiljivih reklamah blef, v številnih ljudeh pa nejevolja in skrb. Tudi *Kulturni praznik* in mednarodni *Dan žená* sta mimo. Pred nami pa je postni čas in Velikonočni prazniki. Kaj se je zgodilo, da smo se oddaljili od izvornega namena in pomena praznikov? Prazniki so bili nekoč kontrapunkt običajnim, dela in skrbi polnim dnevom. Ljudje niso delali, pač pa so se družili, vzeli so si čas drug za drugega, skupaj so se poveselili, plesali ali se udeležili kakega obreda, da so praznike doživeli tudi na duhovni ravni. Takrat se je kaj/koga slavilo, zato so na mizo prišle jedi, ki si jih sicer niso mogli privoščiti. Navada obdarovanja je obstajala tudi takrat, toda darila so bila skromna. Se spomnite zgodb o vonju bele pogače in trpkem okusu pomarančne lupine? Obilje in darila so ljudje v resnici občutili in se ju veselili. Kako torej svoje dojemanje spet spremeniti in povrniti praznikom njihov pomen? Strah pred spremembami je naraven. Vsaka sprememba namreč pomeni prehod iz znanega v neznano, tega drugega pa se praviloma bojimo. Za večino ljudi sprememba sicer ne pomeni toliko strahu samega po sebi kot strah pred morebitno izgubo, povezano s spremembami. Poglavitni razlog za strah je negotovost, ki jo prinašajo spremembe – in z njimi povezan stres. Sprememb se bojimo, ker se ne čutimo sposobne in menimo, da novemu položaju ne bomo kos, da nimamo dovolj energije in sposobnosti za spopadanje z novim. Podobno se nam dogaja na vseh področjih v družbi, doma in v službi: vem kaj imam, ne vem pa, kaj lahko dobim/izgubim, če zmagá NOVO. Ob prihodu pomladi bo zmagalo novo, vendar se ne bojimo, saj si jo

še kako želimo.

Vsem bralcem
SLOVENSKEGA GLASILA
želimo vesele praznike!

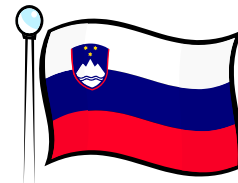
Uredništvo

Maškerada v Jönköpingu, februar 2009, foto: Z. Bencek

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Zadnji sneg se je že stopil, želimo si lepih in sončnih pomladanskih dni, da bi se odpravili na sprehode. Nekateri neprestano gledajo televizijo in poslušajo poročila, ker nas je svetovna globalna kriza vzela v svoj objem. Marsikateri izmed nas se

boji za svoje delovno mesto, starejši pa se bojijo, da ne bi njihovi otroci oziroma vnuki bili prizadeti in bi ostali brez dela. Kajti le z delom pridemo do blaginje.

Upam, da v društvih ne bo prišlo do nobene krize, ampak da bomo še bolj skupaj držali v teh težkih časih. V posameznih društvih so že začeli z delom sekcij in krožkov. Praznovali so kulturni praznik in sedaj tudi Dan žena, pa tudi občni zbori so za nami.

Pred nami pa so načrti za prireditve v maju mesecu, ko imamo balinanja, druženja, konec maja bo romanje v Vadsteno. V juniju bo veliko piknikov, v Växjö pride na povabilo pokrajine Kronoberg mešani pevski zbor iz Trsta. V juniju in juliju se bomo srečali s sorodnimi društvi v Sloveniji in oblasti Republike Slovenije. V avgustu pa bo spet tradicionalno srečanje vseh generacij v Barnakälli. V oktobru pa bodo Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu in morda tudi Slovensko srečanje.

Na občnem zboru Slovenske zveze, ki bo 21. marca v Malmöju, se bomo dokončno dogovorili o programu dela Zveze in slovenskih društev. Kot vidite tudi letos pripravljamo pester program, vas pa vabimo na prireditve in predvsem, da ostanemo v srcu Slovenci.

Opažamo, da postajamo ljudje starejši in veliko članov je tam nekje med sedemdesetimi in osemdesetimi leti. Minulo in to leto pa je že nekaj naših ljudi prestopilo prag osemdesetih let. Vsem iz srca želimo, da bi jim zdravje še naprej dobro služilo.

Na kraju vam iz srca želim:

Vesele in zadovoljne velikonočne praznike

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2009

- ✚ 21. marca, občni zbor Slov. zveze v SKD Planika, Malmö.
- ✚ marec- junij: prireditve v slovenskih društvih.
- ✚ 23. ali 24. maja: je bilo planirano srečanje z Slovenci iz Avstralije v Malmöju, toda bo verjetno to srečanje predstavljeno na naslednje leto.
<http://www.glasslovenije.com.au/>
- ✚ 30. maja, binkoštna sobota: romanje v Vadsteno. Organizator je Slov. kat. misija.
- ✚ 12-16. junija, nastop velikega pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta in Krasa v mestu Växjö. Obenem si želijo srečanj s slov. društvi, ki so v bližini.
- ✚ 29. avgusta, srečanje starejših Slovencev Barnakälla.
- ✚ 9-11. oktobra, Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu.
- ✚ Med letom bo morda tudi gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.
- ✚ 21. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze.

Nekatere zgoraj navedene datume mora potrditi še občni zbor SZ.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

OBVESTILO O ČLANSTVU

Minulo leto smo povabili člane iz ukinjenega društva Lipa iz Landskrone v sosednja društva. Več kot ena tretjina se jih je odzvala temu vabilu. Vsem tistim, to velja za celo Švedsko, ki ne bodo plačali članarine in nas ne podpirajo, pa bomo prisiljeni ukiniti glas Zveze: *Slovensko glasilo*.

VABILO: Obveščamo vse, ki ste zelo oddaljeni od najbližjega slovenskega društva, oziroma nimate stikov z nobenim društvom, da lahko plačate članarino naravnost na Plusgirot Slovenske zveze: **72 18 77 – 9**, (*Slovenska Riksförbundet*), s pripisom članarina 09 ali naročnina za Slovensko glasilo za leto 2009. Pripišite vaše ime, naslov in imena vseh članov vaše družine ter letnico rojstva. Članarina - naročnina je: **120 kr/leto**. S plačilom članarine, oziroma naročnine boste dobivali zastoj glasilo Zveze; *Slovensko glasilo*. Dobrodošli med nas, prijatelji.

Ciril M. Stopar

PLANIKA

Malmö

Planika Malmö, Upravni odbor. Od leve:
 Jože Bergoč, Ivanka Franseus, Jožef Ficko, Marjeta Pagon, Jože Kenič

Kaj je novega v Planiki

17. januarja smo se zbrali številni člani in simpatizerji na že 36. rednem občnem zboru. Zadovoljni smo lahko ugotovili, da je bilo leto 2008 eno najuspešnejših in plodnih let nasploh v zgodovini društva. Uspelo nam je vse, kar smo si zadali – tega se dobro zavedajo tudi člani – tako da je, navadno burna in živahna razprava, letos potekala povsem mirno. Upravni odbor je bil celo pohvaljen, kar je bilo doslej dokaj nenavadno.

Pa vendar ni vse tako rožnato kot se zdi. Največja težava, morda tudi resna grožnja obstoju društva v bodočnosti, je pomanjkanje mladega kadra. Sčasoma bo nujno, da se upravni odbor pomladi, s tem pridejo tudi nove ideje, novi prijemi in spremembe v programu. Volitve niso prinesle nič novega, dosedanji UO je bil izvoljen še enkrat, deveto leto zaporedoma, kar seveda ni dobro. Predsednica bo tudi v bodoče **Ivanka Franseus**, podpredsednica **Marjeta Pagon**, tajnik **Jožef Ficko**, blagajnik **Jože Kenič**. Odbor poleg naštetih sestavlja še 3 člani: veteran **Jože Bergoč**, Andrejo Peternelj in Roberta Strgarja pa sta nadomestili **Zlata Silič** in **Angela Stanič**.

.....

V S P O M I N

V zadnjih treh mesecih sta nas zapustila kar dva dolgoletna člana.

V začetku meseca decembra 2008 je po mučni bolezni preminil

Edvard Onesti (roj. 1931)

januarja 2009 pa je na dopustu v Sloveniji nenadoma umrl še

Jožef Kočevar (roj. 1937)

**čigar posmrtni ostanki so bili prepeljani na Švedsko. Od obeh
smo se poslovili številni znanci in prijatelji.**

.....

Kaj se je že in kaj se bo še dogajalo v prvem polletju 2009?

Povsem jasno je, da pred nedavnim obnovljeni in udobnejši društveni prostori pritegnejo občutno več obiskovalcev kot poprej. Pretekli petek, 20. t.m. ko smo priredili skupno večerjo in pustno zabavo se je kar trlo ljudi. Levji delež so kajpada prispevale naše gospodinje: **Olga Krizmanič, Lojzka Krumpačnik in Zlata Silič** so za to priložnost nacvrle goro slastnih flancatov in pravih, domačih pustnih krofov, ki so se kar topili v ustih. Pustno večerjo, katero bomo še dolgo pomnili je tokrat pripravil »kuhar« **Ludvik Cimerman**, ki je poleg vsega ostalega spekel tudi pristni domači kruh!!! Za dobro razpoloženje in ples sta skrbela neutrudna muzikanta **Vilibald Šoba in Andrej Pagon**, prepeval pa zbor **Planika**. V soboto, 07. marca bomo praznovali dan žena, 21. marca bo v Planiki občni zbor Slovenske zveze, 27. marca in 24. aprila pa bomo skupaj večerjali. Dne 30. maja se bomo odpravili v Vadsteno, 06. junija pa zaokrožili splet pomladnih prireditev s piknikom na prostem. Zatem bo Planika v času letnih dopustov zaprta do konca meseca avgusta, prve dni septembra pa dobite nova obvestila, kje in kako boste lahko prebili puste jesenske večere.

JoF

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Po mrzli in temni zimi, skoraj brez snega, se nam približujejo daljši in svetlejši dnevi. Ob tej svetlih dnevih se prebudimo in življenje je nekam prijetnejše in bolj živahno. Približuje se nam tudi nori čas, pust z maskami kurenti in dobrimi krofi. Tukajšnji *fastlagsbulle (semla)* je za kupit že ob božiču. Gospodinje kar tekmujejo med sabo, kateri krofi bodo imeli lepe vence, nekakšen ponos. Lep običaj, ki ga je treba ohraniti.

24. januarja smo v Göteborgsrummet imeli 11. občni zbor. Zbrani smo izvedeli, da smo kar pridno delali in izpolnili nekaj zastavljenih ciljev. Dva člana Upravnega odbora sta po poteku mandata zapustila svoja mesta. Na njuno sta prišla nova Roža Tomažič in Karel Kolar. Dobrodošla oba, morda bosta z novimi idejami popestrila naše delo. Tudi predlog, da pokličemo na seminar dva poklicna bolniška delavca, katera bi nam razložila, kako lahko preprečimo možgansko in srčno kap in kako lahko pomagamo takim bolnikom, je bil sprejet. Pogovarjali smo se tudi, kako naj svojem in družinam takih bolnikov stojimo ob strani in jih kdaj poskusimo razbremeniti, da najdejo čas tudi zase, saj tako delo z bolnikom zahteva vse ure na dan.

Pred nekaj leti smo imeli pogovor s pogrebnim zavodom, tega bi bilo potrebno obnoviti. Velikokrat se zgodi, da se človek postavi pred vprašanje, ko pride trenutek slovesa od svojcev. Nihče noče prostovoljno govoriti o smrti in zadnji želji pogreba, toda, ko pridemo do tega smo večkrat pred tem dejstvom, kako želi pokojni biti pokopan. Na vse te odgovore nam bodo odgovorili in svetovali izvedenci. Obvestili Vas bomo o tem, kje in kdaj, pismeno ali ustmeno. Verjetno še kar hitro, dokler so dnevi kratki in temni, saj kadar je delo na vrtu in sonce vabi, je težko priti sedet v šolo. Morda imate sami kakšne želje, sporočite in poskusili jih bomo urediti.

Ponovno smo soglasno izbrali Jožeta Zupančiča za predsednika. Kava, pecivo, sendviči in klepet so ostali za krajši odmor. Ker vemo iz prejšnjih izkušenj, da bi ponovno že čez štirinajst dni bilo težko priti nazaj, smo Kulturni dan proslavili kar po končanem Občnem zboru. Poudarili smo pomembnost, da se ohrani slovenski jezik, narečja in običaji za naslednje generacije. Slovenija ima več narečnih pokrajin in tam govorijo v narečjih. Tokrat smo prosili Marijo Lajšič, da nam je po prleško prebrala iz knjige »Ljudje gučijo«. Marija je to delo dobro opravila, saj so poslušalci večkrat s smehom potrdili, da so razumeli vsebino prebranega.

Načrti za delo v letu 2009 naj bi bili izpolnjivi. Dan starševstva v mesecu marcu po maši in Dan Državnosti. Bil je tudi predlog za piknik in veselico za Martinovo. Morda tudi kakšen izlet, vse odvisno od zainteresiranosti članov. Upravni odbor se trudi in poskuša mediti da bomo lahko skupaj, se poveselili in kramljali, pa se jih včasih prijavi premalo in moramo shod odpovedati. Pri zadnjem potovanju v Berlin so bili potniki zadovoljni. Za organizacijo takih in podobnih izletov je veliko dela in vsi ti počno prostovoljno.

Včasih dobimo na znanje, da je kakšna skupina s Slovenije na gostovanju po Švedski in če se oglasijo v Göteborgu se jih trudimo lepo sprejeti, srečati, jim pripraviti lep sprejem s kakšno večerjo in prijetnim klepetom, saj odnesejo v Slovenijo lepe spomine in doma rečejo kot že velikokrat nam, da niso pričakovali takšne gostoljubnosti in prijaznosti. To je za nas plačilo, če so gostje zadovoljni, tudi če je stalo nekaj kron za nabavo, delo je tako in tako povsem na prostovoljni bazi.

Naši slavljenici!

April	Ana Seničar	70 let		Marija Perovič	60 let
Maj	Ivan Košak	70 let	Junij	Marija Lajšič	65 let

*Želimo Vam lepoto tišine,
sijaj sončne svetlobe,
žar svetlobe, moč vode,*

*svežino zraka, tiho moč zemlje,
ljubezen, ki je v koreninah vsega.
Želimo Vam čudeža življenja.*

Prisrčne čestitke za rojstni dan in zaslužen upokojitev.

Smo v času, ko ves svet razmišlja, kako zaobiti ali se rešiti svetovne krize, kako se mora štediti, kje bodo odpuščeni dobili novo delo in vsi novo moč za življenje; zavedajmo se, da je ljubezen do bližnjega, lepa beseda, dobro prijateljstvo, smeh, objem in spodbuda še vedno zastoj. S tem samo pokažemo, da nismo sebičneži, ki mislijo samo nase in jim za druge ni mar.

Ob Velikonočnih praznikih Vam želimo dobro potico, lepe pisanke, družinskega miru in blagoslova.

Za Upravni odbor Slovenskega Doma

Marija Kolar

Občni zbor društva Simon Gregorčič.

Čas teče in nič ne reče, zopet je poteklo dve leti odkar smo imeli zadnji občni zbor. Če na hitro pomislimo kako čas hitro beži in kako hitro se spremeni, ne nazadnje - kaj vse se dogodi in spremeni v tako kratkem času, se zdi neverjetno. Želel bi, da bi čas stal na miru, a žal se mi ta želja nikdar ne izpolni. Vse prehitro mineva, res je da je čas dragocena stvar, treba ga je koristiti v vsakem trenutku, pa ne glede na starost ali pa priložnosti, prav je da se družimo čim več in da si tako pomagamo drug drugemu.

Mi vsi skupaj se trudimo, da ohranjamo slovensko besedo, kulturo in navade, ki so še kako pomembne dobrine za nas vse, ki živimo izven svoje domovine. Vsi skupaj si želimo, da rezultat našega truda nekomu podarimo, da se vodi naprej po poti ohranjanja slovenske besede in kulture. Želim, da še naprej ostajamo takšni kot smo, da si naprej pomagamo

drug drugemu kolikor se da, kajti prihajamo v tista leta, ko bomo potrebovali več počitka, leta, ki sicer več ne dopuščajo, da bi segli po vsakem delu, vseeno pa potrebujemo drug drugega za družbo v vsakdanjem življenju. Zelo rad bi videl, da bi res vsi bili v slogi tako kot je treba, Povezava, druženje in sloga bo še morda privabljala mlajše rodove v središče našega društva.

Dopis občnega zbora je skrajšan

Lepo se želim zahvalit za tako lepo udeležbo na samem občnem zboru in lepo sodelovanje pri izvedbi sestanka, ter postrežbo ki ste jo izpeljali člani odbora z dežurnim na čelu. Najlepša hvala podpredsednici Mariji za izrečene besede ter šopek rož, ki mi jih je podarila v imenu članov društva. Hvala za zaupanje! Zavežujem se, da bom z vašo pomočjo po svojih močeh skušal dobro voditi društvo prihodnji dve leti, ki sta pred nami.

Načrt dela v letu 2009

Januar : Družabni večeri ob sobotah
 Februar: Občni zbor Valentinovo.(Alla hjärtas dag)
 Marec: Dan Žena
 April: Kres v naravi
 Maj: Binkošti (romanje v Vadsteno)

Juni: Praznovanje poletnega časa (Midsommar)
Od meseca Julija do konca septembra se bo odvijalo delo v društvu po dogovoru.
Oktober : Družabni večeri v prostorih društva
November : Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev. (31.10.2009)
November : Praznovanje očetovega dne in Martinovanje
December : Miklavževanje družabni večeri in Silvestrovanje
Vabljeni tudi k aktivnosti ki jih imamo med tednom v prostorih društva
V septembru in oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in sveže trenutke v gozdovih.

Ob torkih ženski krožki ob 16.00 uri naprej vabljene vse k sodelovanju.
Ob sredah pa moški del, prav tako vabljeni vsi.

Želim dosti veselja in uspeha pri delu.

Alojz Macuh

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA
Olofström
E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

BOŽIČNO SREČANJE IN ZABAVNI VEČER

Miklavževanje, pogovor in ogled daril

Pet dni pred Božičem smo organizirali vsakoletni zimski zabavni večer, katerega se je udeležilo precej članov. Toda tokrat so manjkali naši otroci, kateri se čutijo že precej odrasle, da bi iz rok Miklavža sprejeli darila. Le Tina se je upala priti in je z veseljem vzela kar dva darila, kajti enega je namenila bratu.

Katero bomo zapeli ... ?

Toda odrasli so prišli v večjem številu in se udeležili vsakoletne božične večerje, ki so jo pripravile naše kuharice, ki imajo vedno veliko dela v kuhinji.

Krompirjevo solato je poslala Dušanka, ostalo pa je pripravila

Silvana, čeprav ji je v kuhinji pomagala še Magda in Ida. Vedno se najde nekaj pridnih rok, ki rade zgrabijo za delo.

Večerja se je prilegla vsem navzočim

Po večerji smo se zahvalili tudi Janezu Zbašniku, ki nam je med letom uredil stranski prostor, ki ga uporabljamo za shranjevanje odvečnega inventarja, materiala in zidov za razstave, v bodočnosti pa bomo tukaj uredili tudi društveni arhiv.

Nato smo skupaj zapeli, seveda nam je manjkal Viktor s harmoniko, ki je

bil v Sloveniji na pogrebu pok. brata Frenka. Prav tako nam je manjkal drugi muzikant Libero, ki je imel problem s svojim zdravjem. Toda druženje, petje in veselje je potekalo

pozno v noč, kajti ko smo skupaj nam je zmeraj zelo lepo. Omenil bom, da je manjkala tudi Ivanka, ki nam zmeraj pripravi zelo okusno domače pecivo, toda bolezen in vnetje nog jo je za skoraj 2 meseca privezalo na posteljo. Toda upa da bo do dneva žena toliko okrevala, da se nam bo pridružila na naslednjem družabnem večeru.

SLOVENSKA ŠOLA

V decembru smo zaključili tudi 8. termin slovenskega dopolnilnega pouka, ki v Olofströmu poteka že 4 polna leta. Pouka se je udeleževalo 5 otrok od 8- 14 let. Poučevala sta Ciril Stopar in Nada Žigon, dvakrat v mesecu.

Silvana Stopar – otvoritev razstave

LIKOVNI KROŽEK IN UMETNIŠKE RAZSTAVE

Likovni krožek je potekal tudi od avgusta do decembra. S tem krožkom so takoj nadaljevali tudi v januarju in bo potekal celo leto.

Z velikim veseljem so udeleženke krožka v začetku januarju sprejele v svojo družbo 11 letno Tino Belec, ki jo barve in risanje zelo zanima, to pa ji je verjetno podedovala po svojem dedku, pok. Dušanu Belec.

RAZSTAVE

V novembru, decembru in do polovice januarja je imela samostojno umetniško razstavo v Kristianstadu vodja krožka Dušanka Kelečinji. Razstavljala je 28 svojih del.

Dušanka Kelečinji , vodja sekcije

Od sredine januarja pa do sredine marca ima samostojno umetniško razstavo v Kristianstadu tudi Silvana Stopar s 26 slikami.

Obe umetnici večkrat razstavljata in prav Dušanka je tista, ki ima dobre kontakte z galerijami, kjer te razstave potekajo. Razen krožka v društvu, obe obiskujeta tudi likovno

šolo v ABF-u v Olofströmu in Ronnebyju, ki poteka pod vodstvom znanih umetnikov.

ČESTITKE NAŠIM OSEMDESETIM LETNIKOM

Novembra 2008 je praznovala 85 let Katica Knez iz Vislande.

Januarja 2009 je praznoval 81 let Anton Žigon iz Näsuma.

Februarja 2009 je praznovala 80 let naša "nemkinja" Gertaud Muller iz Olofströma.

Marca 2009 praznuje 80 let Jožica Cvenk iz Linhama pri Malmöju.

V maju za Binkošti bo praznovala 80 let "društvena mama" Ivanka Hrabar iz Kallinge.

Vsem slavljencem in ostalim članom, ki praznujejo 60, 65, 70 in 75 let iz srca čestitamo z besedami:

Veliko zdravja, sreče in veselja, pa še na mnoga leta!

NOV INVENTAR

V začetku marca načrtujemo nakup novih miz in stolov v društvene prostore. Prisiljeni smo zamenjati te dotrajane mize in stole, ki jih imamo že 34 let in smo zadnje čase doživeli nekaj neprijetnih nezgod. Ob Dnevu žena bo sigurno veliko presenečenih obrazov, ko se bodo udeležili praznovanja. Tudi udeleženci krožkov bodo zelo zadovoljni.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

Jubilejno leto 2009

7. marec: občni zbor in Dan žena

16. maj: balinarski turnir v Olofströmu.

30. maj, romanje v Vadsteno.

12.- 16. junija: nastopi pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta v Växjö. Morda planirajo tudi obisk v Olofströmu.

V sredini junija, planirajo nekateri člani likovne sekcije udeležbo na likovni koloniji v Mostu na Soči v Sloveniji, pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice.

27. junija: 60 obletnica bratskega društva KUD Oton Župančič v Sori.

29. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicion. slov. piknik.

10. oktober, 35. obletnica KD Slovenija. Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu in morda tudi Slovensko srečanje. Pohod po mestnih ulicah v narodnih nošah in nastop na mestnem trgu ter v dvorani Folkets hus. Iz Slovenije pride okoli 40 - 50 nastopajočih iz KUD Oton Župančič iz Sore in predstavniki občine Medvode.

12. decembra ali 19. decembra, praznovanje Sv. Miklavža.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

Od januarja – junija 09, krožek likovne sekcije 2- 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 16–19.30 ure

Slovenska šola: po dogovoru s starši od 14.00-16.00 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).

Tina in Dušanka v likovnem krožku

Pogovor o Sloveniji

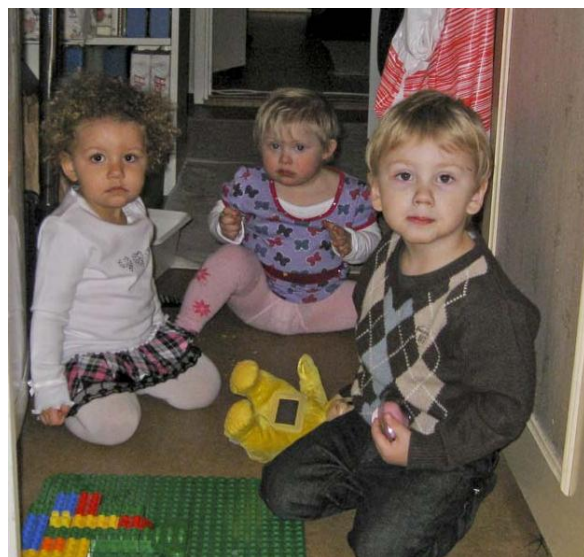
Ciril M. Stopar
KD Slovenija, Olofström

Društvo ORFEUM v Landskroni deluje tako kot to nakazuje ime – pevsko društvo. V zimski dobi ni bilo posebnih pevskih aktivnosti, razen družinskih srečanj, med drugim proslavitve osebnih, božičnih in drugih praznikov in

spontanih obiskov. Na fotografijah na tej strani smo obhajali rojstne dneve Kerstin Karlin in Amande Molin in se v vzdušju božičnih praznikov lepo poveselili v širšem družinskem in prijateljskem krogu. Tokrat za silvestrovo nismo pripravili nič posebnega, po prestopu v Novo leto so se vrstila družinska

praznovanja v januarju, februarju in zdaj že tudi v marcu 2009. Iz teh srečanj objavljamo nekaj spominskih fotografij.

December
2008
&
Januar
2009

1) Matej & Linda i januarisolen

2...) Nastop duo **Danni&Augustina** v termah SNOVIK in v kavarni VERONIKA, Kamnik, jan. feb. 2009; gosti – znanci in prijatelji

2
0
0
8
/
0
9

Tudi Slovenija je prispevala nekaj posnetkov, saj ima naše društvo tudi tam svoje člane ... (A. Budja)

From: Mirko Cuderman**To: Augustina****Sent: Thursday, December 04, 2008 11:02 AM**

Pozdravljena, Gusti!

Najprej moram začeti z čestitko k tako imenitnemu, obširnemu in zanimivemu Slovenskemu Glasilu s Švedske. Da Vam je uspelo sestaviti tako vsebinsko bogato glasilo - je pa res vredno vsega priznanja, vsem ki kakorkoli delate, urejate in pomagate pri tem uspešnem delu. Predno sem se udeležil arhivarskega seminarja v Ljubljani, sem zelo malo vedel o Slovencih na Švedskem. Edino kar me je v moji skromni vednosti povezovalo med Švedsko s Slovenijo so bile lepe pesmi sester Budja, posnete na zgoščenkah. Sedaj pa mi je Slovensko Glasilo odprlo novo okno v življenje tamkajšnjih rojakov. Prav lepa hvala, Gusti, za to revijo. Naj tudi še dodam, da je Vaše glasilo tudi na razpolago avstralskim Slovencem na internetnem stičišču <http://www.glasslovenije.com.au/> Lep pozdrav vsem rojakom na Švedskem, ki se trudite za ohranitev slovenstva v vaši novi domovini Švedski, posebno pa še Vam, Gusti.

Mirko Cuderman iz sončne in poletne Avstralije.

Hvala, Mirko! Vašo oceno si bomo v uredništvu vzeli k srcu in se še bolj potrudili pri urejanju Slovenskega GLASILA. Lepo je slišati, da je nekomu tudi na drugem koncu sveta naša revija po volji. Lepe pozdrave avstralskim rojakom in predvsem Vam, Mirko,

Gusti Budja, urednica

Pismo iz Indije

Vsako potovanje začne z odhodom in tudi moje, odhod je bil 11. decembra 2008 z letalom iz Göteborga. Na Landvetter me je kolega zgodaj zjutraj peljal, ker sem imela letalo v Pariz že ob 6.55 uri. Indiski denar sem si tudi naročila čez Forex in sem ga na aerodromu plačala in dobila.

Minute bežijo in letalo je 10 minut prepozno, ko zletim v Pariz. Let za Čenaj stoji v terminalni hiši 2C in jaz moram sedaj najti autobus, ki pelje tja in hitro najti izhod/gate 87, ker ob 10.25 že vzleti letalo. Autobus najdem in me odpelje, pripelje me v 2C ob 9.20 in iščem izhod... gledam, vrtim se, nič ne vidim... Zdaj nekaj vidim... dolga vrsta s približno 60 oseb, ki čakajo, da policija pregleda potne liste in da ročna prtljaga gre čez rentgen. Stojim v vrsti in ura kaže 9.30...9.42...9.53...10.13...in zdaj sem pri policiji. Vse metalno oddam v skrinjico, mojo denarnico, mobitel in cela torba gre čez rentgen. Ko grem čez "vrata" začne piskati in rdeča luč se prižge. Srce bije 110 na uro!! Letalo bo šlo brez mene!! Gospodična, ki dela v varnostni službi, ne obvlada angleščine jaz pa ne francoščine...in zdaj pokličem kolegico da nama pomaga. Vpraša, kaj imam v torbi in kam nameravam leteti, jaz vse hitro odgovorim in odda mojo prtljago in mi želi srečno pot! Zdaj moram hitro najti moj izhod/gate, ura je 10.20!! Pridem v zadnjem trenutku in ko vstopim na letalo sem najbolj srečna oseba na svetu. Stevardesa prinese malo steklenico šampanjca in sedaj začne moj dopust!!

Zaradi terorističnih napadov in strahu za nove je varnost zelo povečana. To je čutiti, ko grem čez carino, policija nosi orožje. Prtljago vzamem in si naročim taksi, ko stopim iz aerodrome, začutim toploto, 24C.

12 december 2008. Danes prihajajo moji prijatelji, študenti iz Göteborga, ki so imeli prakso tri tedne v bolnici blizu Čenaj. Prihajajo proti večeru in to pomeni, da imam celi dan sama v mestu. Ko stopim iz hotela občutim sonce v obraz, slišim, kako avtomobili trobijo, vidim ovce in krave na cesti in si mislim: Jaz sem v Indiji!! To je Indija!! Sprehajam se čez mesto in si ogledam tudi plažo, valovi so ogromni in morje je toplo. Mesto Čenaj/Chennai nekoč Madras, je četrto največje mesto in v mestu živi 4,2 milijona Indijcev. Države kot Nizozemska, Francija in Portugalska so ustanovili kolonije pred 250 let in danes se to vidi v arhitekturi. Čas beži in dva dni v Južni Indiji sta že mino, novo mesto čaka.

6. največje mesto je Hyderabad in tukaj sem si ogledala jezero s kipom Bude (17 m in 350 ton) in Golconda Fort. Na sejmu me hočejo pregovoriti, če pa se ne daš, dobiš vse bolj poceni, kožne sandale sem dobila za 200 rupies, 100 rupies je približno 20 kron. Če ti rečejo, da nekaj stane 35 rupies lahko zbiješ ceno na 15 rupies! Na tržnici prodajajo žive kokoške, zelenjavo, sadje, začimbe in vse kar si želiš.

BILD: BUDDHA STATYN

BILD: INDIAN GATE

Danes gremo v Delhi, taksi nas odpelje na novi in moderni aerodrom Hyderabad katerega so odprli pred pol letom. Brezplačni internet, restavracije in bari, trgovine in Duty

Free. Letalska vozovnica stane približno 1000 kron in v dveh urih smo bili v glavnem mestu Indije, ni pa največje mesto države, ker to je Mumbaj.

V Delhi se nahaja mnogo zgodovinskih spomenikov, na primer Red Fort (vpisan v seznam UNESCO svetovne dediščin leta 2007), India Gate (Indijska vrata, spomenik indijskim vojakom, ki so padli med 1.svetovno vojno), džamija Jami Masjid je največja v Indiji med največjih v Aziji. Obiskali smo tudi Gandhijev spomenik, Narodni muzej (v tem trenutku so tudi imeli rastavo Fabergé jajc) in seveda tudi živalski vrt.

17. december 2008, moj rojstni dan! Imela sem eno željo in moja želja se je oresničila, jaz sem praznovala moj rojstni dan v Indiji. In ne kjer bilo ampak v Taj Mahal ali v slovenscini Tadž Mahal. Zgraditi ga je dal mugalski vladar v 17. stoletju kot mavzolej (grob) za svojo ženo, ki je umrla pri porodu štirinajstega otroka. Narejen je iz belega marmorja in je vpisan v seznam UNESCO svetovne dediščin leta 1983. Približno 20 000 delavcev je gradilo spomenik, 23 let. To je ljubezen!! Čudovito, lepo in ko sonce zahaja mi počasi odhajamo in v spominu ohranimo Taj.

BILD:TAJ x2

Obiskala sem tudi mesto Jaipur, v slovenščini Džajpur "Pink City/Roznato Mesto". Mesto je znano po svojih roza obarvanih zgradbah, velikih dvorcih in arheoloski čudežih kot Hava Mahal (dvorec vetrov). Tukaj smo praznovali Novo Leto, v 5 zvezdnem hotelu smo jedli, pili in plesali do jutranjih ur.

Kolkata nekoč Kalkuta, je bilo glavno mesto Indije do leta 1911 v času Britanske Indije in je 3. največje mesto (za Mumbajem in Delhijem) v Indiji in 14. največje na svetu. Blažena Mati Tereza rojena 27. avgusta 1910 je prišla v mesto leta 1931 in je tudi tukaj umrla

5. septembra 1997, 13 septembra pa je bila v Kolkati pokopana z najvišjimi državnimi častmi. Leta 1979 je za svoje človekoljubno delo prejela Nobelovo nagrado za mir.

Indijska kuhinja je zelo znana, da uporabljajo začimbe. Pogoste začimbe so orientalska kumina, kadamom, kurkuma, gorčica, cilic, cimet, coriander, zafran, klinčki, ingver, česen, lovor in poper. Indijska kuhinja se deli na severno in južno; na sever je glavna hrana indijski kruh, naan/roti, na jugu pa riž.

BILD: HAWA MAHAL

Jaz sem srečno prispela nazaj na

Švedsko. Videla sem reveže, brezdomce in otroke na cesti. Voda je nepitna, bolezni ko mi v Evropi nimamo rastejo v Indiji. Videla sem tudi smeh, srečo in bogate osebe. Indija ima vse, vse kar si želiš če imaš denar. Ko sem prišla v stanovanje sem odprla pipo in čista hladna voda je pritekla,

BILD: SKYLT

GRÖNSAKSBILD / CHENNAI-STRAND

zaspala sem v svoji čisti postelji v svojem toplim stanovanju in v hladniku sem imela hrano. Moje stanovanje je 38m2 in predno sem odšla na dopust sem rekla: moje stanovanje je premalo! Sedaj sem vesela da živim tukaj, sama živim na 38m2, imam streho nad glavo in nisem lačna. Zdrava sem in živim dobro življenje! Najbolj pomembo je to, včasih pa to pozabimo. Drugič ko pomislite, da nimate denarja ali da rabite novo moderno televizijo, pomislite na besede Blažene Matere Tereze: **”Daruj iz vsega srca najrevnejšim in pri tem ne računaj na dobiček; so še takšni, ki jim je huje«**

Slovenski dom, Göteborg

Jozica Kokol

Iztekle se je zame in za nas izredno naporno leto. Zadnje dneve odhajajočega leta smo preživeli v Kopenhagenju in prespali na Carlsbergu, ravno tam, kjer smo pred dvajsetimi leti začeli našo skandinavsko odisejajo. Sobe, kuhinja in kopalnica so skoraj nespremenjene, a vmes se je vendar zgodilo veliko stvari: padel je Berlinski zid, rodila se je Slovenija, kupili in prodali smo kar nekaj hiš, pridružil se nam je Jurček, osamosvojil se je Jan. Judita sicer še vedno ostaja zvesta Carlsbergu, že dvajset let, a Carlsberg je sedaj prenehal variti pivo v Kopenhagenju. Stara pivovarna, srce mesta, bo sedaj namenjena čisto novim aktivnostim. Zime v mestu pa so sedaj brez vonja po pivskem sladu. Nostalgija. Proizvodnja teče sedaj sto kilometrov proč, v Fredericiji, a upamo, da bodo vsaj raziskovalni laboratoriji le ostali v glavnem mestu.

Po vseh nezgodah preteklega leta sta bila zadnja dva dneva leta prav umirjena. Kljub temu, da je sonce šlo zgodaj v posteljo, se je zadnji dan končal z veliko svetlobe, soncem, modrim nebom in mrazom. Za slovo od leta smo z Janom in Jurčkom obiskali ZOO in uživali v novem oddelku za slone in pozneje v novem 3D kinematografu v Planetariju. Judita je zlezla pod stol, ko se je prazgodovinska pošast skoraj „dotaknila” njenega nosu, Jan in Jurček pa sta se smejala iz dna srca. Čisto nova tehnologija 3D očal res pričara občutek, da je gledalec sredi dogajanja: med poskakujočimi dinozavri, v tropskem pragozdu ali pa med ribami na dnu morja.

Konec leta drugače ni bil povsod najbolj miren. Rastočo gospodarsko krizo se da tudi na Severu že pošteno čutiti: število stečajev raste, trg nepremičnin je nemiren, švedska krona pada. Gaza je začela ponovno krvaveti: agonija, ki ji skoraj ni primerjave. Optimizem, ki ga je bilo konec 2007 na kupe, počasi zemenjuje bolj trezen pogled, a začinjen s kančkom pesimizma. Niti izvolitev Obame in spremljajoča evforija tega ne morejo več prikriti. Stari svetovni problemi ostajajo: od pregrevanja Zemlje pa do ponavljajočih se zarišč vojne na Bližnjem Vzhodu in Afriki. In seveda rastejo osebne skrbi: v naslednjih letih bo manj dela na trgu in težje bo najemati kredite.

Preteklo leto smo začeli na Tartinijevem trgu v Piranu. Prvi januarski dnevi so bili zaradi bližine Jadrana precej topli. Tudi okoli Blejskega jezera smo ze nabirali trobentice in teloh. Doma v Lundu nas je potem čakalo še kar nekaj mrzlih in mračnih zimskih dni. Pravi sneg smo doživeli šele na Norveškem, kjer smo smučali v februarju. Jurček postaja mojster alpskega smučanja, a teka na smučeh se otepa. Tako sem velikokrat tekel sam: po popolnoma mirni pokrajini z zasneženimi ogromnimi smrekami. V majhni koči sem potem kakšno uro počival ob kaminu in srebal čaj. In enkrat pri vrnitvi pošteno telebnil na ramo, se komaj privlekel domov in potem zadnje dni bolj počival in se „predajal” svojemu običajnemu delu, branju različnih tekstov molekularne biologije. Po vrnitvi sva se konec zime z Judito začela pripravljati na veliko praznovanje najine petindvajsetletnice. Spoznala sva se pravzapravže v prvem letniku biologije, jeseni l. 1979. A za roke sva se prvič držala šele aprila l. 1983. No, pred matičarja pa zaenkrat še nisva stopila.

Prvi del leta smo še vedno končevali naš novi učbenik strukturne biologije: <http://www.worldscibooks.com/lifesci/6620.html>. Novembra smo potem pisanje, s skoraj enoletno zamudo, res zaključili, in te dni naj bi se knjigo že dalo naročiti. Pristop k razumevanju strukture in njenem pomenu za funkcijo bio-makromolekul v celici je drugačen kot pri starejših učbenikih. Toliko truda je bilo vloženo v ta poglavja in te strani in upam, da

bodo res postale nepogrešljiv vir znanja in navdihov za nove generacije mladih biologov, kemikov in medicincev. Vsaj kvaliteta ostalih petih avtorjev obljublja to. Meni je pisanje pomagalo, da je dokončno dozorelo moje razmišljanje o evoluciji makromolekul.

Sredi marca me je čakal dolgo načrtovani službeni obisk Kitajske. Teden dni sem imel predavanja v Mandzuriji, v dvomiljonskem mestu Changchun, ki postaja svetovni center avtomobilske industrije. Prav lepo je biti v središču pozornosti kar nekaj dni. In vsi moji gostitelji so bili izredno ljubeznivi. Včasih sem jim moral kar uiti, da sem v kakšen kot mesta pokukal tudi sam. Za spomin sem si v Lund pripeljal študentko Mingming. Seveda sem preživel cel dan tudi v palači, ki sem jo že prej spoznal iz Bertolucci-jevega filma Last Emperor/Zadnji cesar. V Changchunu je med japonsko okupacijo kot lutka vladal Zadnji cesar. Obiskal sem tudi dve velemesti. Shanghai je s svojo razbrzdano rastjo in kozmopolitnaskim stilom napravil neverjeten vtis. Imel sem dobrega vodiča: mojo bivšo laborantko Glorijo, ki sedaj dela s svojim možem v tem neverjetno hitro se razvijajočem konglomeratu. Nepozabni ostajajo izredno visoki nebotičniki in velika masa ljudi in vonjav, pa tudi rjavo nebo in zadušljiv zrak in seveda njihova stranišča. V Pekingu sem obiskal Prepovedano mesto in na Trgu Tianmen mi je spomin usel dvajset let nazaj, ko so tam vozili in prežali tanki. Xingzhi, moj letošnji kitajski gostitelj, je takrat zajokal v laboratoriju. A Kitajska gre naprej, kmalu bo tudi totalitarna preteklost le še bežen spomin.

Še predno me je minila utrujenost od potovanja na vzhod pa so se začeli resni domači problemi. Jan zadnji dve leti ni bil najboljšega zdravja. Konec marca naju je poklical sredi noči in Judita ga je odpeljala v bolnico, kjer je potem ostal vse do maja. Pomladanski dnevi so bili tako zelo trpki in tesnobni, noči neprespane. Tudi čokoladna torta za Janov štiriindvajseti rojstni dan, ki smo ga „praznovali“ v bolnici, je bila grenka. A z Judito sta nama ob strani stali obe mami in kar nekaj toplih besed in razumevanja sva dobila od prijateljev. Sedaj sledijo meseci in morda leta okrevanja. Za vse štiri od nas. Kitajski horoskop pravi, da je vsako dvanajsto leto težko, posebej tisto ki je v tvojem znamenju. In pravkar se zares končuje leto podgane.

Aprilsko petindvajsetletnico smo praznovali doma, skupaj z več kot sedemdesetimi gosti in vsaj dvajseterico otrok. Hiša je bila potem precej zmahana in je potrebovala dva dneva čiščenja, da se je vrnila v staro formo. Koščke torte in prazne steklenice piva je bilo moč najti prav povsod. Junija smo Juditin rojstni dan preživeli v stari Carlsbergovi hiši v Liseleje. Nič preveč ni bilo toplo in orkan je preprečilo običajno praznaovanje Kresne noči na obali. Je pa potem julij bil vroč in v Lundu je bilo cel teden preko trideset stopinj. Mi smo se takrat hladili na Lofotih in Laponski, dva tisoč kilometrov severno od doma. Pridružila sta se nam tudi moja avstralska sestrična Mishika, ki je pravkar dobila slovensko državljanstvo, in njen Alastair. Na norveških Lofotih smo ribarili in Jurček in njegova sestrična Lina sta ujela ogromni polenovki. Pravo veselje ju je bilo gledati, kako se nastavljata fotoaparatu s svojim ulovom. Pet dni smo potem hodili po tundri vzdolž Kungsleden. Bilo je neverjetno toplo, okoli dvajset stopinj, in na snegu smo se kepali v kratkih hlačah in majicah. Vsi smo se tudi namočili v nešteta laponska jezera. Jaz sem seveda skušal s fotoaparatom ovekovečiti goloto štirih spremljevalk: Judite, Line, Nade in Pije Lucije. Tudi komarji so dobili svoje veselje: naše noge so bile prekrite z njihovimi piki. Bolele pa so od težkih nahrbtnikov tudi naše rame. Prvega avgusta smo opazovali delni sončni mrk. Dan pozneje pa veliko Pride parado v Stockholmu. Par sto slik z našega potepanja sem potem sestavil v predavanje.

Začetek jeseni je potem zagrenil bankrot mojega oddelka. Žal ta še ni dobil zadnjo besedo in velika odpuščanja še vedno visijo v zraku. Tudi ZGene-u ne gre najbolje. Jaz sem izgubil skoraj vse sodelovanje z industrijo, ki jo je začela pestiti globalna gospodarska kriza in ta trenutek ne „verjame“ preveč v raziskave in načrtovanje novih produktov. Juditine in moje prijatelje in sodelavce so pestile težke bolezni, in rak je žal vzel tudi moža moje študentke Khadije. Pred švedsko sivino in nakopičenimi problemi sem se novembra umaknil na jug. Prvič po letu 1985 sem 1. novembra obiskal družinske grobove. Potem pa sem bil mesec dni na Morski biološki postaji v Piranu. Jurček je hodil v peti razred piranske šole, se „mučil“ s slovenščino, dobil nove prijatelje, kup oboževalk, pa dragocene življenske izkušnje. Vzljubil je kaki. Jaz sem se zopet naučil prati in pospravljati, seveda ob pomoči Jurčka. Moja jutranja rutina je bila, da sem ob morju pospremil Jurčka do šole, potem tekkel do Fiese, nakupoval na tržnici in ribarnici in popil kavo ob morju. Tale zadnji del kar pogrešam. Judita pa naj bi uživala v kratki svobodi (in vsaj na pokušanju vina je bila). V Sloveniji sem imel štiri predavanja, tisto na SAZU v Ljubljani je bilo prav lepo obiskano. Zdelo se mi je tudi imenitno predavati v slovenščini v Gorici. In seveda sva oba z Jurčkom v piranskem obdobju srečala družinske člane in celo vrsto starih prijateljev. Največji podvig je bilo spraviti šestnajst križev moje mame in tete Olge do piranskega Sv. Jurija. S Tino na Morski postaji pa sva skušala začeti z molekularno genetiko morskih bakterij. Meni volje še ne manjka, a upam, da nam bodo naklonjeni tudi Bogovi.

Jurček Piškur, prvi iz desne

Tole leto sem največ energije v službi posvetil postavljanju laboratorija za eksperimentalno evolucijo. Sedaj je postavljenih štirinajst fermentorjev v katerih bomo skušali posnemati okolje, ki je pripomoglo, da so kvasovke razvile sintezo in akumulacijo alkohola. Lepo je napredoval tudi projekt s patogeno kvasovko *Candida glabrata* in nasploh projekti okoli kromosomalne stabilnosti in dinamike. O tem sem prvič predaval v Kijevu in Heidelbergu. Skušal sem tudi razviti projekt vnosa biodiverzitete pri proizvodnji piva in vina. V laboratoriju je bilo v povprečju preko petnajst ljudi in okoli deset različnih narodnosti. Jeseni nas je posebej prijetno zabaval Balkanski klan Tinkare in Tanje. Naslednje leto bo skupina zaradi finančnih težav manjša. Delovni del leta sem konec decembra zaključil v Milanu/Paviji v komisiji pri obrambi štirih doktoratov. In pohajkoval s Concetto po „modnem“ delu Milana, se naslajal nad spodnjim perilom in večer končal z žabjimi kraki.

Lofoti se nastavljajo julijskemu soncu

Jurček se je letos navduševal nad hip-hop glasbo, kot Akon in naš Adam Tensta, pozneje pa presedlal na Metallico. Skušam mu slediti. Z Judito sva bila končno v novi koebenhavski Operi, ki je zrastle v starem pristanišču, in gledala in poslušala Tosco. Karte so bile darilo moje skupine. Poslušali smo tudi norveško laponsko pevko Mari Boine, ki je imela koncert v Lundu.

Pa poslušali predavanje Nobelovca in očeta dvojne vijačnice J. Watson-a. Ponovno sem gledal celo vrsto “starih” filmov in najbolj mi je šel do srca Blue Velvet in pa kar cela kolekcija filmov W. Herzoga. Od novih filmov me je najbolj oplazil film režiserja Ang Lee-ja (režiral je Brokeback Mountain), Lust Caution, ki jo je do Lunda primahal šele spomladi. Posebej zadnja scena, ko trdokožni in brutalni policijski minister pogladi posteljo preminule ljubice, se zareže globoko v srce. Tale rumena rasa tudi v umetnosti ni od muh. In celo iz erotičnih scen filma se da marsikaj naučiti. Tudi film Woody-ja Allen-a Vicky Christina Barcelona je bil posrečen. Od razstav mi je pravzaprav najbolj ostala v spominu minimalistična zbirka družinskih fotografij Che, ki je bila na ogled v Kopru. Najbrž zaradi sentimentalnosti in pa zato, ker me je spremljala Breda. Od slik pa je seveda največji vtis napravila slika P.S. Kroegerjevega (največji skandinavski impresionist in idejni vodja umetniske kolonije v Skagen-u): portret njegove hčerke Vibeke. Originalni pastel je za “peanuts” uspelo kupiti na lundski dražbi moji dolgoletni sodelavki Birgitte. Biser. Mojemu skromnemu umetniškemu delu življenja tudi ni ušla novica o smrti danskega arhitekta J. Utzona. Poleg Opere v Sydney-u je postavil tudi četr Planetov v Lundu. Te dni se skušam spraviti h resnim knjigam in prebrati Nadino in Darjino darilo, knjigi Borisa Pahorja. Pri športu so seveda največji vtis naredile Olimpijske igre. In ker je šlo Švedski slabo, je bilo kar prijetno, da imamo več domovin. Sloveniji, Danski in Avstraliji v Pekingu sploh ni šlo slabo. Jurček pa je konec novembra osvojil srebro na prvenstvu južne Švedske v judu. Toliko!

Srecno 2009!

Moderni Shanghai sili proti nebu in marcevskega sonca.

Piran slikan z barke, novembrsko sonce se skriva za oblaki.

januarski ponedeljek ..včeraj sem bil v Stockholmuna moji stari Univerzi ...dan je bil siv, moker, temačenmene pa je v notranjosti zaneslo leta in leta nazajcisto do januarja 1983, med kratke zimske dneve, ko sem začel tam študirati ...zidovi so ostali isti ...celo po hodnikih in na straniščih sem prepoznal stari vonj čistilpa duh po kavi v konferenčni sobitudi kosilo smo imeli v isti kantiniin od daleč so študentje in učitelji migotali na poznan in domač načinkot da bi se čas ustavil ...in nimam se niti triindvajset leta od blizu so bili obrazi naokrog pravzaprav cisto drugačniprav nikogar iz začetka osemdesetih ni bilo prepoznativ zgodnjem mraku se potem odpeljem proti letališču ...in domov, na jug ...

Jure Piškur

Vanilijev sladoled z bučnim oljem – a ne samo to!

V mesecu juniju smo imeli na obisku nekaj gostov iz Slovenije, ki so sredi Stockholma predstavljali Slovenijo. Tokrat je bil predstavljen predvsem Bled, poleg tega so degustirali nekatere jedi, kot so kranjska klobasa, primorski pršut in nenazadnje vanilijev sladoled z bučnim oljem. To je po njihovih besedah novost tudi v Sloveniji, ki pa se je menda v tem času že zelo »dobro prijela«. Prvič sem to poskusila pri Stanislavi Gillgren. Na začetku smo bili nemalo dvomljivi o vsem skupaj, na koncu pa smo samo molčali in z užitkom jedli naprej. Kako smo to poskušali v Landskroni, si lahko ogledate na fotografijah, vsekakor pa je bilo na koncu, kljub mnogim dvomljivcem, tudi tu največ navdušenih obrazov. Vsekakor vsem svetujem, da to poskusite in se o tem prepričate še sami.

Slovenija je z novim logom **I FEEL SLOVENIA, ČUTIM SLOVENIJO**, zelo uspešna. Tudi v Stockholmu smo pridobili marsikatero informacijo o Sloveniji. Med drugim sem lahko dobila zemljevid Slovenije v švedskem jeziku.

Sama sem se lahko prepričala, da je Slovenija v zadnjih letih veliko naredila na promociji in to me seveda veseli. Na voljo smo imeli tudi dvd o Sloveniji, ki pa si ga lahko ogledate tudi na njihovi spletni strani <http://www.slovenija.si/>. Ob stojnici se je ustavilo precej obiskovalcev, ko pa se je na odru predstavila še naša popularna rock skupina Siddharta, pa so se obiskovalci kar trli pred stojnico. Da ne omenjam nadvse dobrega nastopa naše skupine!

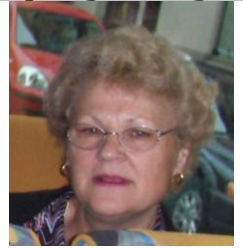
Z veseljem torej rečem, da se je Slovenija ponovno čudovito predstavila in da je bilo meni, kot Slovenki sredi Stockholma, v velik ponos gledati ljudi, ki so morda prvič v življenju izvedeli, kje je Slovenija, da pa ni bilo malo takšnih, ki so pripovedovali njihovega doživetja iz obiska v Sloveniji iz z nami delili, kako čudovita je Slovenija in kako so tam uživali.

Pred dvema letoma sem bila z mojim zborom v Sloveniji in ko sem se sedaj od tega zbora poslovila, je bilo veliko pevcev, ki so mi rekli, da jim bo potovanje v Slovenijo za vedno ostalo v spominu. Mislim, da je več kot čudovito to, da smo vsi mi zakoreninjeni v ta tako lep košček sveta, da pa smo nanj ponosni, pa je še toliko lepše.

Torej, poletja je skoraj konec, ampak nikakor popolnoma ne zaplujete v jesen, brez da ne bi poskusili vanilijeva sladoleda z bučnim oljem. Po sladoletu in vrnitvi nazaj na Švedsko ali pred odhodom v domovino, pa še pesem Toneta Pavčka:

Ko hodiš,
pojdi zmeraj do konca.
Spomladi do rožne cvetice,
poleti do zrele pšenice,
jeseni do polne police,
pozimi do snežne kraljice,
v knjigi do zadnje vrstice,
v življenju do prave resnice,
v sebi do rdečice čez eno in drugo lice.
A če ne prideš ne prvič, ne drugič
do krova in pravega kova
poskusi:vnovič
in zopet in znova.

Jerica, Stockholm

V zadnjih dneh dobivam kar nekaj SMS in e-mail sporočil, kot telefonskih klicev glede požara, ki nas je prizadel v Viktoriji. Kljub vsem opozorilom in, da lahko pride do hudega požara zaradi velike suše, hude vročine, nas je ta katastrofa hudo presenetila in prizadela. Ni besed, da bi lahko opisala grozoto, katero so doživeli ljudje v teh krajih, in to tako blizu samega mesta Melbourne. Številni, ki ste se kdaj nahajali v Avstraliji, ste v teh krajih bili osebno. Danes jih več ni. Je le pepel in opustošenje, ki so ga "ognjeni zublji pustili za seboj" Kako žalostno je gledati po televiziji, ko se vračajo v vsoje kraje ljudje, ki so pravočasno domove zapustili in sedaj najdejo le ostanke krutega ognja. Izgubili so VSE - imajo pa življenje. Veliko število je izgubilo tudi življenje, to cele družine, ker so se prepozno odločili, da pobegnejo, ali jih je ogenj zajel kar v avtomobilih. Tudi živalski vrt v Healsville je bil v nevarnosti, vendar so že vrnilo vse živali spet nazaj.

Pogorelo je 400,000ha površine, nad 1,000 his ni več, medtem pa še število smrtnih žrtev ni točno znano, ker so številni še pogrešani, veliko jih je v bolnicah s hudimi opeklinami, drugih so le ostanki po pogorelih hišah, avtomobilih in drugod. Pomislite kako neprijetno delo imajo policisti in drugi, ki so zadolženi sedaj brskati po tem terenu. Do dne, ko to pišem, so nasli 181 mrtvih, vendar še to ni konec.

Ja, imeli smo hudo sušo in visoko vročino v dnevih pred tragedijo. Temperatura se je dvignila čez 40C kar nekaj dni, par dni malo hladneje, nato pa kar do celo 49C, sicer v Melbournu je tisto kruto soboto bilo 46.4C, povrh pa še močan severni veter do 120km na uro. A si lahko zamislite? Le en cigaret, da nekdo odvrže po neprevidnosti, pa smo tu. Res, da so nas opozarjali, naj bomo pripravljene na nevarnost, vseeno si NIHČE niti v sanjah ni predstavljal, da lahko pride do tako krutega požara. Valovi ognja so se valili s tako naglico in silo, tu in tam kar preskočili kako hišo, da so bili ljudje popolnoma zmedeni, kljub vsem pripravam in vajam v preteklosti, saj so sicer živeli v krajih, kjer je ogenj bil vsakodnevna nevarnost zaradi okolja. Imeli so radi naravo, sicer pa zeleni niti niso dopuščali, da se okolje malo počisti. Hoteli so naravo, takšno kot je.

Do danes osebno ne poznam niti ne vem za kakega Slovenca, ki bi izgubil življenje. Poznam pa par družin, ki živijo v bližini ali so celo bili že pripravljene, da zapustijo domove. Poznam pa dva nekdanja sodelavca, ki sta pogrešana; hiša je pogorela, kot sta tudi avtomobila. Kje sta pa Ron in Richard? Danes še samo Bog ve. Odvijajo se pa še vedno nove tragedije in žalostne zgodbe.

Kljub hladnim vremenskim spremembam, še vedno gori več ognjev, vendar ni več taka nevarnost. Obljubljajo nam pa spet višje temperature naslednji teden. Pravi heroji v vsej tej nesreči so gasilci!!! Nikakor pa ne smemo zapostavljati drugih odgornih oseb, ki te dni dajejo vse od sebe. Neutrudljivi in požtvovalni. Gasili so, in si še prizadevajo, da ohranijo domove, sicer življenja, istočasno pa so izgubili svoje domove in cčane družin in prijatelje.

Toliko, malo v vednost, kaj se dogaja. Bog nas varuj kaj takega še kedaj, ali kje drugje na vsetu.

Lepe pozdrave vsem - Anica in Lojze, Avstralija

Nu var det ett tag sedan jag skrev så det är dags att ge er en liten update från Myrtle Beach, South Carolina, USA.

Vi mår alla bra. De nya året har kommit med en känsla av optimism och framåtanda här i familjen Geng. Vintern har kommit även hit. Det snöade i tisdags och dagstemperaturen har legat på minus eller runt noll i en vecka nu!!! Barnen var redan lediga och fick gå ut och leka i snön och ha snöbollskrig. Men usch vad slaskigt det blev i farstun, jag torkade golvet 4 gånger innan lunch!!!!!! Saknar inte detta.

Vår nya president har gett folk hopp om att det blir nog bra till slut ialla fall och det märks på folk. Skönt att det gamla året ligger bakom oss. Steve har fortfarande ett jobb och bara det är ju jättepositivt idag! 😊 Även SYSCO har dragit ner på personalstyrkan. Säsongen börjar igen om i februari -mars och vi hoppas att turisterna kommer.

Jag har startat eget företag!! Det heter "Seams So Good" sewing service. Jag har sytt mycket åt grannar och vänner på sistone så jag tänkte att jag kunde tjäna en slat på det. Efter jul fick jag äntligen ihop mitt reklamblad och Danni och jag delade ut dem annandagen. Vi hann bara halvägs genom Berkshire Forest där vi bor, och så ringde telefonen. Det var en kavaj som var för stor. Jag åkte dit och sen hem för att börja sy och då ringde någon som hade en lite reva i favoritjackan och sen har det rullat på med byxor, tröjor, överkast, Harley Davidson emblem osv.....Jag tycker ju att det är så himla kul att sy och det passar perfekt att göra hemma medan barnen är i skolan.

Idag fick jag mitt första "stora" jobb. Jag ska sy gardiner åt en kvinna här i området. Lämnade en offert och väntade i flera dagar på att hon skulle höra av sig. Hon accepterade mitt pris så nu har jag att göra i några veckor!! 13 gardiner som allt. Sju av dem har tre delar och dekorativt band med tofsar. Ska ta kort på det när det blir klart.

Jag ska även gå på två föreläsningar på Universitetet här i Myrtle Beach. Det är en kurs i starta eget!!! Jättespännande tycker jag. Har inte annonserat än för jag har helt enkelt inte haft tid. Få se vad jag lär mig på kursen. Förutom det så har jag målat den lilla toaletten och köket i veckan. Toan har ju blivit omklädningsrum för kunderna så lite färg och dekoration blev ett måste. Och så går jag och en granntjej till gymmet 5-6 ggr i veckan. Vi är där redan klockan 7 på morgonen. Det ligger ca 200 meter från vårt hus.

På lördag har vi en Chili Cook off i klubbhuset. Jag ska bidra med min egna "berömda" chili och Steve ska sitta i juryn. Grannarna kommer och tjuvsmakar fredagkväll....Shhh...Ska bli kul, håll tummarna för mig!

Barnen trivs, de har fullt upp med skola, scouter och födelsedagskalas och vänner. Jag ser dem knappt tycker jag. Båda två älskar skolan och bara det gör livet lättare. Vår nya "lilla" kattunge är nu lika stor som de andra två och han är 7 månader gammal!! Men betar sig fortfarande som en kattunge. Det är ganska komiskt att se denna enorma katt försöka smita in under soffan eller dörrmattan och hoppa en meter upp i luften utan anledning.

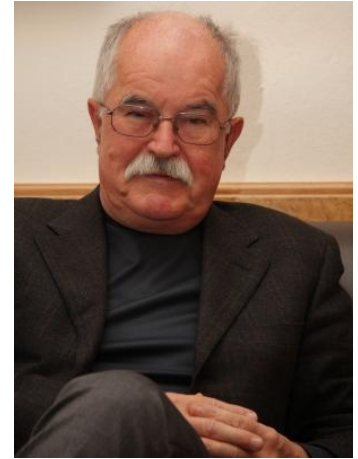
Det var lite från oss, hoppas att alla mår bra och hör gärna av er så vi får veta hur ni har det!

Kram Diana

Diana, tack för brevet, vi saknar dig och din familj i Sverige!!!!

INTERVJU: Dr. Boštjan Žekš, novi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu

»Obljubljam, da bo država še bolj mislila na vas« Novi minister brez listnice, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Boštjan Žekš je doktor fizikalnih znanosti. Po doktorskem izpopolnjevanju je kot profesor sodeloval na univerzah v Nemčiji, Angliji, Franciji ter nekaj let deloval kot redni profesor na Univerzi Recifu v Braziliji. Od leta 1987 je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), med letoma 2002 in 2008 pa je bil tudi njen predsednik. Je vrhunski raziskovalec na področju fizike z obsežno in v svetu odmevno bibliografijo. O njegovih pogledih na problematiko Slovencev v zamejstvu in po svetu, načrtih in aktualnem dogajanju ob imenovanju za ministra smo z njim spregovorili v prostorih Akademije.

Spoštovani gospod dr. Boštjan Žekš, najprej iskrene čestitke! Postali ste prvi minister, pristojen za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Kakšni so občutki? Hvala. Občutki so mešani. Urad postaja bolj čvrst, zahteva spremembe v prostoru, pri ljudeh. Trajalo bo še nekaj časa, da se zadeve uredijo. Skušam se seznanjati s situacijo v našem zamejstvu, ki sem ga sicer poznal že prej, vendar ne podrobno. Bil sem v Trstu, seznanil sem se s skupinami iz Avstrije. Skupaj z zunanjim ministrstvom nameravamo najprej sprejeti Slovence iz Avstrije in Italije, da se pogovorimo o problemih.

Ste pričakovali tako enotno podporo; prav lepo je bilo videti, ko so vas na zaslišanju pred pristojno parlamentarno komisijo podprli poslanci vseh strank. Nisem pričakoval. Bal sem se tudi, da se bo razcepljenost, ki je vidna na vseh področjih, prenesla na Slovence v zamejstvu in v tujini. To enotnost jemljem kot dokaz, da se vsaj glede tega strinjamo, da je treba skrbeti za Slovence v tujini, v sosednjih državah. To je dober znak.

Kako pa je sploh prišlo do povabila v vlado? Med vsemi imeni, ki so krožila, vašega tako rekoč do zadnjega ni bilo slišati? Osebnostno se mi zdi, da je bilo to zelo lepo izvedeno. Predsednik vlade gospod Borut Pahor me je še v začetni fazi povprašal, če bi o tem razmislil. Vzel sem si dan, dva za razmislek in potem sem se strinjal. Nato pa se moje ime v medijih ni pojavljalo vse do konca.

Pa je bila odločitev težka? S čim vas je Borut Pahor prepričal, da ste prevzeli resor? Ni me bilo treba veliko prepričevati. Sam sem videl, da mora biti na takšnem položaju »nepolitičen« človek. Glede na razcepljenost Slovencev, doma in v tujini, bi bilo zelo narobe, če bi bil na tem mestu izrazit levi ali desni politik. Samega sebe imam za nepolitičnega. Kot bivši predsednik Akademije znanosti in umetnosti sem si pridobil ugled in mislim, da je treba ta ugled investirati v Slovence po svetu.

Ker se pogovarjava za revijo, namenjeno prav Slovincem zunaj meja domovine, jih bo najbrž zanimalo, kaj vaše imenovanje pomeni zanje oziroma za dosedanji Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, glede na to, da ste minister brez listnice. Predvsem pomeni, da vlada misli resno s Slovenci v sosednjih državah in v tujini. Kar se Urada tiče, pa si najprej predstavljam, da se bomo preselili, saj so ti prostori premajhni in nefunkcionalni. Kadrovsko se ne bomo pretirano okrepili, glede na prehod na ministrski status bomo zaposlili dva nova sodelavca, državnega sekretarja že imamo. To se bo v

kratkem uredilo. Mislim, da vse te akcije vlade in odnos parlamenta kažejo, da se Slovenija zaveda problema Slovencev v tujini

Naši rojaki, še posebej zamejci, so vaše imenovanje toplo pozdravili. Kaj lahko pričakujejo od vašega ministrovanja, kje boste postavili glavne poudarke?

Glavni poudarki bodo tekli v več smereh. Eno so Slovenci v sosednjih državah. Tu je trenutno najbolj akuten problem v Italiji, kjer je vlada v splošnih ukrepih zniževanja sredstev pozabila na to, da so Slovenci kot manjšina občutljivejši in je treba nanje bolj paziti. Poleg tega so zaščiteni z italijanskimi zakoni in mednarodnimi pogodbami in tukaj bi morali stvari energično in sorazmerno trdo postaviti in povedati italijanski vladi, da je škoda zaradi teh relativno majhnih sredstev slabšati odnose med državama, ker imamo od dobrih odnosov vsi korist. Tukaj govorimo o majhnih sredstvih, vsaj v tem prvem letu (2009) kaže, da gre za milijon evrov; kar je za Italijo kot veliko državo zelo malo. Preračunano na velikost Slovenije, je to 20.000 evrov. Sorazmerno hitro bi se morali povezati tudi z manjšino v Avstriji, kjer imajo prav tako težak položaj, in skupaj vztrajati pri določitih Avstrijske državne pogodbe. Drugi del je sodelovanje z izseljenci, ki živijo po celem svetu. Poleg vaše revije obstaja tudi spletni portal www.slovenci.si, ki je dobra pot za povezovanje tega dela populacije med seboj in s Slovenijo, zato nameravamo vanj vložiti veliko dela.

Tretji problem, ki bi ga rad omenil in se ga običajno pozablja, ko se govori o Slovencih v tujini, pa so visoko izobraženi Slovenci, mladi, ki odhajajo, študirajo, doktorirajo, so na podoktorskem študiju, ali pa starejši, ki so na položajih na univerzah, na pomembnih inštitutih; tukaj neke sistematske povezave s Slovenijo ni. Ti ljudje so individualisti, se ne vključujejo v društva, to je del, ki ga iz Slovenije ne vidimo, in rad bi na dolgi rok, na osebni ravni vzpostavil povezavo s temi ljudmi, jih povabil v Slovenijo. Manjše tuje države imajo programe vzdrževanja stikov z eminentnimi rojaki v tujini, kako se jih vabi domov, ponudi, da bi del svoje dejavnosti iz tujine, kjer so že uveljavljeni, prenesli domov in imeli del laboratorija tukaj. To seveda ni poceni, proračun mojega Urada seveda ni dovolj velik, zato bi se moralo vključiti tudi Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Če bi vsako leto enega uglednega Slovenca uspeli delno dobiti nazaj, bi bilo dobro za nas kot Slovence, za slovenstvo in pa tudi za znanost in naše visoko šolstvo, ki je preveč zaprto.

Vaš prvi obisk po imenovanju za ministra je bil namenjen rojakom v Italiji; kako je uspel? Kaj ste se dogovorili? Uspel je sorazmerno dobro, pogovor z obema predsednikoma krovnih organizacij, Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO), je bil izjemno prijeten. Name je naredila vtis enotnost obeh organizacij, ki imata vsaka svojo zgodovino in svoje poglede. V ključnih stvareh pa imata enaka stališča, in to bi morali doseči tudi drugod, četudi se ne razumejo čisto v vsem. Povedali so, da se zadeve glede šolstva in medijev v Italiji (to prizadene predvsem naše dvojezično šolstvo in tisk) zaradi splošnih protestov v Italiji odlagajo. Problematična je postavka v proračunu za naslednja tri leta za financiranje slovenske manjšine v Italiji, ki naj bi se zmanjšala in se z leti še krčila. Tukaj bi slovenska država morala ukrepati, če se le da. Še je čas za pogovore oziroma pritiske na Italijane, da bi se to rešilo.

Napovedujete lingvistično modernizacijo in strinjam se z vami, kajti s padcem meja zamejcev v takšnem pomenu besede, kot jih je opredeljeval do pred nekaj let, ni več. Predlog je, da bi se namesto »zamejci« uporabljalo »Slovenci v sosednjih državah«, namesto »Slovenci v zamejstvu in tujini« - »Slovenci v sosednjih državah in tujini«. Tako bi se rešili te »meje«, vprašanje pa je, če je to najustreznejše. Vidim, da vi uporabljate »Slovenci zunaj

meja domovine« - spet govorimo o mejah. Po drugi strani je za Slovence v Italiji tisto domovina. Če bi se moral zdaj odločiti, bi rekel »Slovenci v tujini in sosednjih državah«.

Kako pa kaže Korotanu, da ne bova z besedami le v Italiji? So na obzorju že kakšne rešitve? Rešitve nekako plavajo. Osebnostno sem prebral vso dokumentacijo, ki je bila dostopna, in razumem, kaj se je dogajalo, ne razumem pa, zakaj se je to zgodilo, kje je bil problem. Menim da, če bi bil nakup 'čist' v smislu - jaz nekaj prodam in vi delate s tem, kar hočete, jaz sam nimam s tem nič več. Če je cena primerna in če kupec - država Slovenija ali kdor koli že, natančno ve, kaj bo s tem počel, kako se bo Korotan financiral in čemu bo namenjen, potem jaz nimam nič proti temu. Druge manjše države imajo v večjih centrih svoje kulturne, znanstvene izpostave. Dunaj je bil za nas svetovni center v zgodovini - v zadnjih petdesetih letih, morda malo manj, zdaj pa zopet postaja svetovno središče. Avstrijci so, ne samo zaradi padca meja proti vzhodu, temveč zaradi sijajnih notranjih reform na področju visokega šolstva, znanosti, postali ena najnaprednejših držav v Evropi. Dunaj je in bo za nas eno od središč sveta. Če bi imeli takšno izpostavo, ne bi bilo slabo. Seveda se je treba odločiti, za kakšna sredstva gre, ali je to primerna cena, kdo bo to upravljal ... Misel je obstajala, da bi država dala sredstva na nakup, lastnik pa bi bila Slovenska akademija znanosti in umetnosti, kar je običaj. Da ima država lastništvo, v tujini ni prav okusno. Akademija bi pa morala vedeti, kdo bo to upravljal in iz česa bo to živelo. Opcij je seveda več - od te, da se tega ne kupi, do te, da je država lastnik in pooblasti nekoga za upravljanje, na primer kakšno našo institucijo v Avstriji; te stvari so odprte.

Pa se obrniva še na Slovence, ki so razseljeni tako rekoč po vseh celinah. Kaj sporočate njim? Že veste, kam vas bo vodila prva daljša pot? Zaenkrat še ne vem, je še predaleč. Bi se pa jim zahvalil, da so Slovenci, da ohranjajo slovenski jezik in kulturo, in menim, da je naša naloga, da jim pri tem pomagamo, da pomagamo pri učenju slovenščine, tudi tistim, ki ne govorijo več slovensko. Za nas morajo vsi veljati za Slovence, četudi so že zelo oddaljeni. Važno je, ali bi se radi čutili kot Slovenci in ali sodelujejo v aktivnostih, ki so za Slovenijo pomembne. Če nekdo v ZDA v sebi čuti delček Slovenca in bi rad to poudaril, mu pri tem pomagajmo. Na ta način seznanjamo s slovenskim jezikom in s slovensko kulturo cel svet.

Kaj pa Slovenci tretje ali že celo četrte generacije, ki razen prek prednikov z izvorno domovino še niso imeli stikov? Menite, da je mogoče za slovenstvo mlade še pridobiti? O tem bo treba razmisliti. Prepričan sem, da se struktura naših izseljencev v tujini spreminja. Tisti, ki so odšli po 90. letu prejšnjega stoletja, so bolj izobraženi, večji individualisti in verjamem, da so potomci generacij Slovencev, ki so šle že prej, tudi take. Kolektivna zavest jih ne prevzame, zato bi bilo treba z njimi vzdrževati drugačne stike. Če skušam ugibati, kako se bo svet spreminjal, mislim, da bo vedno več spletnih bralcev, ki bodo tudi vašo revijo brali na spletu. Treba je razmisliti o načinu, kako vzpostaviti kontakt, kako z njimi sodelovati.

Za konec pa še vprašanje - kakšno je vaše sporočilo, morda kratek nagovor Slovincem zunaj meja domovine?

Obljubljam, da bo država še bolj mislila nanje in da se bo skušala z njimi bolj povezovati, predvsem na osnovi skupnih projektov med Slovenci tu in v tujini. Večkrat bi se morali srečevati, to pogrešam. Načrtno bi rad obiskal večje skupine Slovencev po svetu. Obenem bi bil še bolj zadovoljen, če bi nas obiskali oni.

VIR: Moja Slovenija, 2009

Föreläsningar om svenska landskap, länder från när och fjärran med fantastisk natur, blommor och djur

Jag på Gesundaberget. Dalarna.

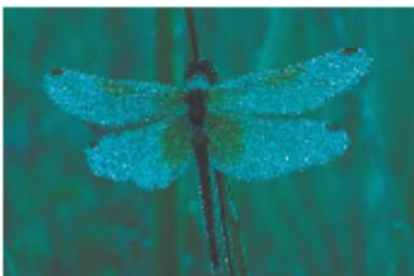
På vandring i Slovenska alperna.

Närbild av ängsnäva.

Klöva Hallar, Skåne.

Trollslända, Gavån, Hälsingland.

”SVENSKA SMULTRONSTÄLLEN” – ett måste för varje förening – det vackra Sverige tolkade med dikter av Harry Martinsson, Nils Ferlin, Dan Andersson, Erik-Axel Karlfeldt, Paulus Utsi och Carl von Linné.

SVENSKA LANDSKAP:

”Öland – Natur och kultur”.

”Bohuslän – Gubbar, silla går té Ammen”.

”Kosteröarna, Hällö och Smögen – Bohuslän i ett musselskal”.

”Strövtåg i Gotländsk natur”

”Dra åt Hälsingland – magiskt ljus över hälsingeskogen, sjöar och dalar.”

”Orsa Finnmark i Dalarna”

”Medelpad”

”Höga kusten – Ångermanland”

”På höstvandring i Jämtlandsfjällen”

”Tranorna vid Hornborgasjön”

”Magle våtmark – med rikt fågelliv, insekter och härliga blommor.”

”Laponia – Lapplands världsarv”

NORDEN:

”På resande fot i Finland och Sverige.”

”Upptäck det trevliga Åland”

”Bornholm – en dejlig ö.”

”Island – glaciärens, vulkanernas, hetvattenkällornas och sagornas land.”

”Färöarna och dess människor.”

ÖVRIGA LÄNDER:

”Slovenien i mitt hjärta.”

”Slovenier utan gränser i Österrike och Italien”

”Kranjska Gora – slovenska alperna.”

”Sydamerika”.

”Galapagosöarna”.

”Påskön – Te Pito o te Henua” (världens navel).

”Santorini – ett måste bland grekiska öar”.

”Sao Miguel – Azorena”.

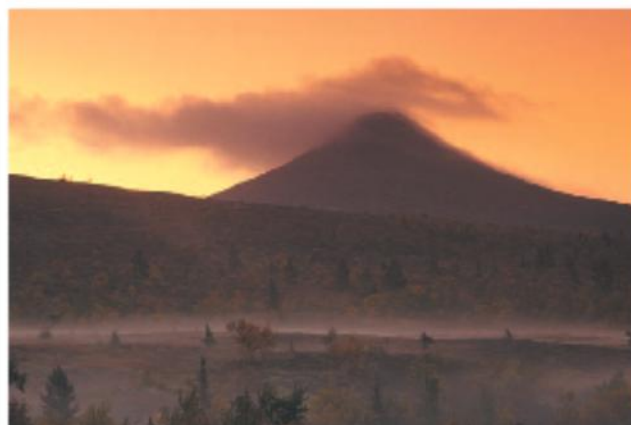
”Vilket äventyr? – Fuerteventura.”

”Karphatos” – Grekland.

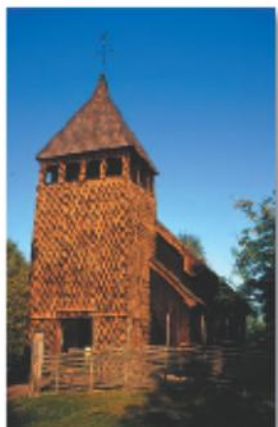
Föreläsning av Karlo Pesjak, Abroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm., Tel.0451-10442, mobil 070-5791839

DALARNA

Mäktiga Städjan, månljuset och stjärnhimmeln

Dalarna är ett landskap med många geografiska regioner, från ädellövsskogar i söder till karga fjällhedar i norr. Vi börjar i Falu koppargruva, övernattar på Främby udde vid sjön Ruffin, här tar vi härliga morgonbilder. Vi stannar till vid Djurås där Öster- och Västerdalälven bildar Dalälven. Gammaldags flottbro vid Gagnef och landskapet kring Siljansnäs, som är en vacker bygd med sin kyrka. I Gesunda tas vi emot av Ylva och Thomas, värdarna för skidanläggningen. De tar oss upp på Gesundaberget, här är utsikten underbar över Siljan och Sollerön. På ön besöker vi Karl Lärkas stuga och hembygdsgården med vikingaskepp. Även kyrkan på ön har en märklig historia. Vi gör en avstickare mot Lima och Tisjölundet. Gammelkyrkan i Särna är en vacker träbyggnad. Fulufjällets nationalpark med Njupeskar som är Sveriges högsta vattenfall. Vi upplever Nipfjället och Städjan som är sydsamer-nas heliga berg allra starkast. Det intressanta här är Burusjön och Stensjön. Vid Grövelsjön bekantar vi oss med varglav – som för-tiden användes till åtel åt vargarna. På väg tillbaka stannar vi till i Trängslet. Vi gör ett besök i Älvdalens kyrka och här finns även dalarnas äldsta trähus. Vi åker vidare till Orsa, Nusnäs, Rättvik och sedan upp till Boda kyrka och vandrar in till Styggforsen. Sedan besöker vi Gammelsta i Norrboda. Nu på hösten mognar olika bär t.ex. hönsbär, blåbär, odon, lingon och kräkbär. En kall oktobermorgon ser vi ut över nejderna från Pikkalampinoppis brandtorn. Vi fotograferar stjärnhimlen och vid Fjätån upplever vi att månljuset och nattlandskapet är väldigt magiskt.

Linné om hönsbär:

"Höns och andra fåglar, äta dom gärna, likaså barn, men äldre bryr sig mindre derom emedan de äro vattniga och söta och karlar vill ha stadigare och skarpare saker."

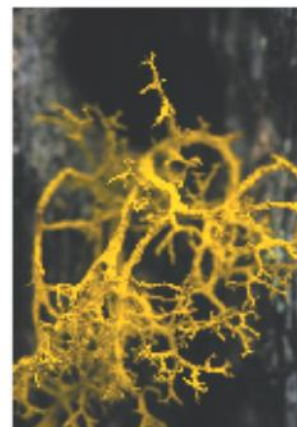
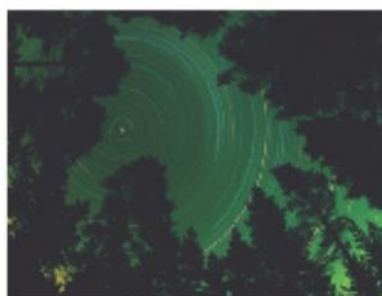
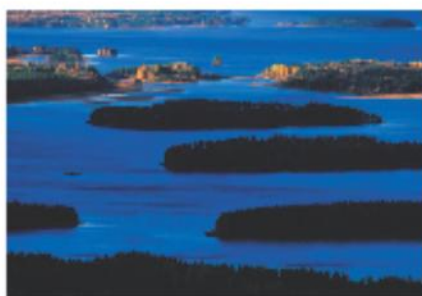

FOTO KARLO PESJAK/PHOTONATURA

Föreläsning av Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel.0451-10442, mobil 070-5791839.

ÖLAND

Natur och kultur

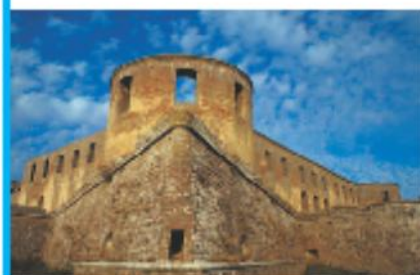
*"Ölands strand hade vi knappt rört,
förrän vi märkte, att detta land var
helt annorledes än de andre
Sveriges provincier..."*

Citat från Carl von Linné, försommaren
1741 från sin resa på Öland.

FOTO KARLO PESJAK/PHOTONATURA

Vi besöker några av Ölands intressanta platser och kulturmiljöer – Byrums raukar med Blåjungfrun, Alvedsjöbodarna, Jordhamnskvam, Källa kyrkby, Störlinge stubbkvarnar, Högby fyr med Bodudden, Gärdslösa och Råpplinge kyrka, Himmelsberga museum, Ölands alvar och ängar med "Arontorpsrosen" eller våradonis, vildtulpan, vasstarr, kattfot, humleblomster, orkideer, osv... Vi stannar till vid "Kapelludden" med det ensamma stenkorsset där kyrkoruinen förstärker den ödsliga stämningen. Här låg en gång "Sikavarp" – en blomstrande hamn och köpstad – under medeltiden och dessförinnan en hednisk offerlund med en offerkälla. Sandvikskvam – en enorm "holländare" i åtta våningar. Vidare åker vi till Borgholms slottsruin, Halltorps hage, Resmo kyrka, Risinge söder om Mörbylånga och Gräsgårds fiskehamn. En rolig händelse – när jag återvände från morgonfotograferingen vid Tiberga läge, var min bil omringad av ungdjur som slickade i sig vägsaltet från min bil. Det såg häpnadsväckande ut, men det var inte trevligt att få bilen full av saliv som hängde i stora klasar över hela bilen! Upptäck Öland!

Föreläsning av Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel.0451-10442, mobil 070-5791839.

Lördagen den 29:e november 2008 inbjöd Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen i Stockholm till en eftermiddag med föredrag. På programmet stod följande:

- Manligt ock kvinnligt språk – Använder vi språket på olika sätt?

Helena Jarl Kerzar, medlem i föreningen, fd lärare vid Uppsala universitet.

- "Järnridån efter andra världskriget" – Gränsen mellan öst och väst, från Östersjön till Adriatiska havet med betoning på gränsen mellan Italien och f.d. Jugoslavien.

Anna Nilsson, forskare vid Södertorns högskola, och Lojze Hribar, moderator.

- Jerica Bukovec-Gregorc med Martin Gregorc underhåll med både svensk och slovensk musik.

Dr Helena Jarl Kerzar har undervisat vid Uppsala universitet och är medlem i föreningen. Hon berättade bl a att en hel del forskning har gjorts för att man velat komma underfund med om det finns skillnader mellan mäns och kvinnors sätt att använda sig av språket. Man har i många fall funnit generella tendenser till olikheter.

Man brukar tala om att män föredrar informationssamtal medan kvinnornas samtal kan betecknas som relationssamtal. Män lyssnar framför allt till vad som sägs, medan kvinnorna också framför allt *Helena Jarl*

Kerzar

lyssnar till hur det sägs.

Kvinnors tal innehåller fler frågor än mäns gör. Många män anser att det är ett tecken på okunskap om man ställer många frågor.

Det påstås att kvinnor har lättare än män att tala om känslor. Kvinnor har ofta ett mer emotionellt språk.

Anna Nilsson gör sitt forskarbete om "Järnridån mellan Danzig och Trieste" efter andra världskriget. Tillsammans med *Lojze Hribar* besökte de i somras gränstrakterna i Slovenien och samtalande med historiker och vittnen om deras upplevelser vid "järnridån". Som bekant befriade partisanerna Trieste och Gorica, en gång städer med övervägande slovensk befolkning, från tyskarna den 1 maj 1945. Under de allierades påtryckningar fick de dra sig tillbaka efter 43 dagar. Regionen Julijska krajina (*Venezia Giulia*) delades i två zoner av vilka den ena var under de allierades administration och den andra under jugoslavisk. Den 10 februari 1947 undertecknades ett fredsfördrag enligt vilket stora delar av Regionen Julijska krajina tillföll Jugoslavien, samtidigt som man bildade det fria territoriet Trieste (slovenska: *Svobodno tržaško ozemlje*). Det var en stadsstad vid Triestebukten och belägen mellan Italien och Jugoslavien. Den delades upp mellan sina grannar den 5 oktober 1954 då zon A tillföll Italien och zon B tillföll Jugoslavien. Zon B delades i sin tur mellan delrepublikerna Slovenien och Kroatien. När Osimofördraget undertecknades 1975 blev denna gränsdragning mellan Jugoslavien/Slovenien och Italien slutgiltigt gällande.

Anna Nilsson

Mellan 1945 och 1947 uttryckte befolkningen i den

engelska administrativa zonen sin önskan att bli anslutna till Jugoslavien/Slovenien med demonstrationer och på andra sätt. Så småningom upprättades järnridån och befolkningen på båda sidor fann sig i en ny situation, vilket är ämne för Anna Nilssons forskarbete. När det gäller termen järnridån poängterade Anna att termen passar inte riktigt gränsen mellan Italien och Österrike å ena sidan och Jugoslavien å andra. Jämfört med gränserna mellan Öst- och Västtyskland, Österrike och Ungern, osv fanns vid den jugoslaviska gränsen inga taggtrådar, murar och minfält. Människor kunde röra sig ganska fritt i en 10 kilometers zon, tack vare londonfördraget från 1954 mellan Jugoslavien och Italien.

Omkring fyrtio personer samlades denna kväll, många tog med sig sina vänner och bekanta. Bland annat hade vi glädjen att välkomna före detta Sveriges ambassadör i Slovenien, John Hagard med fru. Vid buffén med slovenskt vin och kaffe hade han ett kortare anförande där han berättade om sina övervägande positiva intryck och upplevelser från Slovenien. Vi ser fram emot fler sådana samlingar.

Brane Kalčević

Landskrona

DIVERTIMENTO – Nyårskonsert, Landskrona, januari – februari 2009

Sångkören DIVERTIMENTO
underhöll med sång och dans;
slovensk medverkan: Zvonko
Bencek

LipWize – ett rockande nybygge

LipWize (fr. v.) Victor Henriksson, Jesper Häkkinen, Tanja Tuomainen, Sebastian Henriksson och Niklas Hansson

Foto: Mikael Öhrn

LANDSKRONASCENEN. LipWize lät tufft och när de skrev ner det såg det också bra ut. Nu väntar det tre månader unga bandets debutspelning och de repar för fullt på Vintergatan 8. LipWize består av Tanja Tuomainen på sång, Niklas Hansson på sologitarr, Sebastian Henriksson på trummor, Victor Henriksson på kompgitarr och Jesper Häkkinen på bas. Det låter mycket rock inne från lokalen när de kör the Cranberries Zombie, men det gäller för dem att rocka med måtta.

- Vi får plats, det går ingen nöd på oss än, säger Niklas.
- Vi har vår lilla ruta vi står på, förtydligar Victor.
- Jag har störst, säger Sebastian bakom trumsetet.
- Det är tur jag inte skaffade den där toppen, riktar Jesper till Sebastian.

Eget material sidan om Grunden till bandet lades av Sebastian och Niklas när de träffades i gymnasiet och började lira ihop. Efter några namnbyten fram och tillbaka och medlemmar som fallit bort efterhand har de båda nu hittat ett murbruk att bygga med i LipWize. För närvarande har de ett tiotal låtar på sin repertoar, än så länge handlar det bara om covers.

- Vi jobbar med eget material vid sidan om, säger gitarristen Niklas.
 - Jag ska bli klar med texterna, säger Victor.
- Musiken skriver de tillsammans, men texterna hamnade på Victors bord.
- Han sa att kunde, så därför får han göra det, säger Niklas.

Inspirerade av tjejer Målet är att få ihop en skiva längre fram och att försöka nå ut med den.

- En demoskiva som vi skickar runt, säger Victor jordnära.
- Men ambitioner finns, säger Sebastian.

- Vi ska bli störst, säger Jesper, och så skrattar alla försiktigt. Inspirationen till det egna materialet hämtar de mycket från tjejer så som Kelly Clarkson och Hanna Pakarinen.
 - Sen är det vanlig hårdrock från 80-talet också, säger Sebastian. Och de är helt på det klara hur de ska låta.
 - Det ska vara tunga ljud med gladare melodier, säger Niklas.
- LipWize har sin debutspelning på Plantan torsdagen den 19/2 klockan åtta på kvällen. Det finns även möjlighet att se dem live på mopperacet i Landskrona lördagen den 16/5.

Debutspelning på Plantan den 19:e

LipWize (fr. v.) Sebastian Henriksson, Tanja Tuomainen, Victor Henriksson, Niklas Hansson och Jesper Häkkinen. Foto: Mikael Öhrn

(Källa: HD/NST, publ 3 februari 2009)

Mikael Öhrn

Tanja Tuomainen är dotter till Hannu och Dora Tuomainen, där Dora har slovenskt ursprung. Hon är även vokalist i SPICE DUO (inspelad CD: Kärlekens Ansikten, 2007) samt i kören Orfeum, Landskrona.

På fotot står Dora den tredje från höger sida.

/RED

En starček je živel

En starček je živel tam v vinskih gorah,
tam doli na lepem Dolenjskem.

Prav pridno je držal kozarček v rokah,
zahajal k prijateljem pevskim.

Ko ura pa pride, ločitve je čas,
on vzame kozarček in reče na glas:

*Oče nebeški, glej, še en kozarček zdej,
potlej bom hvalo ti vekomaj pel!*

Ko starček skesano pred tronom stoji,
Bog reče vesele besede:

Pojd' notri k veselju zdaj večnemu ti,
pravični le sam ga posede:

Pač pil si na svetu le vince ti rad,
zato pa ustvaril sem trtice sad.

*Piti vesel ga sme, kdor ima čist' srce,
s'cer si življenja je večnega tat.*

B Bog Oče zdaj Petru prijazno pove,
da s sabo naj starčka popelje,
naj vinca natoči mu s trte sladke,
'z nebeškega soda veselje.

Z obema rokama je kup'co prijel,
jo kvišku povzdignil, takole zapel:
*Oče nebeški, glej, še en kozarček zdej,
hvalo bom vekomaj, vekomaj pel.*

I Vinlandet levde

(I översättning av: A. Budja)

I Vinlandet levde en gubbe en gång
vid bördiga Dalarnas sluttning.

Han älskade vinet och dyrkade sång,
bland kompisar fann han sin njutning.

Men tiden den gick, det blev dags för «adjö» ;
han lyfte sitt glas och han skålade så:
Herre Gud, hör på mig, jag lyfter glas för Dig,
sjunger din ära i evighets tid!

Snart fick gubben lämna sitt jordiska liv
ödmjukt ställd där framför Gud Fader
i stället för dom över dricka och kiv
fick han stor beröm för bravader!
»Du älskade vinet som skapats av mig
du drack det med måtta och roade dig!«
Dricka må en och var, den som gott hjärta har,
för att ett evigt liv vinna en gång!

Gud Fader till Petrus sa några få ord
att gubben får vistas i himlen;
det glada sällskapet fick sitt eget bord
hans glas fylldes åter med vinet.
Han lyfte sitt vinglas högt upp än en gång,
ur hans glada hjärta kom toner med sång:
Herre, hör nu på mig, jag lyfter glas för Dig,
sjunger din ära i evighets tid!

Nastop duo Danni & Augustina: SPOROČILO ZA MEDIJE

Švedsko - slovenske melodije v Termah Snovik

Snovik – Prvi večer v letu 2009 sta v restavraciji Potočka v Termah Snovik nastopili vokalistka Augustina Budja ter kitaristka in vokalistka Danni Stražar. Izvajali sta tako švedske kot slovenske ljudske in tudi druge pesmi, nekatere tudi v obeh jezikih.

Augustina in Danni sta v Termah Snovik prvič nastopili skupaj, prav tako je bil to njun premierni skupni nastop v Sloveniji. Spoznali sta se na Švedskem, združila pa ju je seveda glasba in slovenska kultura. Ga. Augustina je na Švedskem že 45 let, a se redno vrača v domovino. Mlajša Danni pripada drugi generaciji Slovencev s Švedske. Rojena je na Švedskem, zdaj pa je razpeta med Slovenijo in Švedsko. *“Ukvarjam se predvsem s prevajanjem, glasba pa je moja ljubezen”*, pravi Danni in dodaja, da na nastopih na Švedskem opravlja poslanstvo predstavljanja

slovenske glasbe in kulture, v Sloveniji pa seveda ravno obratno.

Danni Stražar in Augustina Budja med nastopom v Termah Snovik. V ozadju Marinka in Veronika Stražar.

Za poslušalce v Snoviku so bile še posebej zanimive njune izvedbe pesmi, ki jih zapojeta delno v švedščini delno v slovenščini. *“Prevodi švedskih pesmi v slovenski jezik so moji,”* pravi Augustina, ki sicer na švedskem nastopa tudi v tercetu s sestrami Budja, je članica zbora Orfea, za ohranjanje slovenstva na Švedskem pa skrbi tudi s sodelovanjem pri glasilu Slovenske zveze. *“Zveza združuje enajst društev. Na švedskem živi približno 7000 Slovencev prve*

generacije. Danni pripada drugi generaciji, ki se še čuti Slovence, tretja generacija pa je že povsem integrirana v švedsko družbo.” dodaja ga. Budja, ki sicer izhaja s Prlekije, medtem ko Danni prihaja z Doba pri Domžalah. Ga. Budja je s tercetom že izdala šest zgoščenk, obe pa se nadejata da bosta v prihodnje na nosilce zvoka prenesli tudi kakšen skupen projekt.

Del pesmi “Kdo brez vesel lahko vesla” v švedskem in slovenskem jeziku:

Švedsko:

Vem kan segla förutan vind?

Vem kan ro utan aror?

Vem kan skiljas fran vannen sin utan att falla tarar?

Slovensko:

Kdo brez vesel lahko vesla,

Kdo brez vetra bi jadral,

Kdo slovo bi vzel brez solza, od svojega prijatlja

Dodatne informacije:

Damijan Rifl

Terme Snovik – Kamnik d.o.o., Snovik 7, 1219 Laze v Tuhinju

T: 01 83 44 104 F: 01 83 44 136; damijan.rifl@terme-snovik.si.

Spomine največjih doživetij hranimo za vedno

Jože Godina

Naši spomini so naša skrivnost, prazno bi bilo življenje brez spominov. Vemo, da nam spomini ostajajo za vse življenje in teh naših skrivnosti nam nič ne more odvzeti. Tudi ko se poslavlja življenje od nas, ko smo izgubili vse materialne dobrine, nas bodo spremljali naši spomini. S spomini se da primerjati tudi znanje, ki smo si ga pridobili v toku življenja, tudi znanje nam ostaja, ko si nabiramo novih izkušenj in spominov, tako je drugo z drugim povezano. Spomini niso vedno samo lepi spomini, tudi žalostni in boleči so pomešani z lepimi, tako nam tudi pridobljeno znanje včasih nanese bolečino, saj

pravi stari pregovor: Česar ne veš, te ne boli!

Življenje vsakega posameznika je nekaj posebnega, je unikat, podobno je tudi s spomini. Okolje je tisto, ki nam kroji življenje, v življenju pridobljeno znanje nam včasih lajša, včasih otežuje naš vsakdan. Oboje pa pušča sledi, to so med drugim tudi naši spomini. Tako kot življenje je tudi spomin nekaj enkratnega, nekaj, kar je samo naše. Spomine pa lahko delimo z drugimi, z ljudmi, ki jih imamo radi in ki imajo radi nas. Spomini so del zgodovine, na njih počiva sedanost in od njih bo odvisna naša prihodnost. Zato je še kako pomembno, da spomine največjih doživetij življenja, najsi bodo veseli ali žalostni – shranimo za vedno!

Velikonočno voščilo

Zvončki beli, trobentice rumene,
že vse razcvetene
Vijolica plava pa še čaka nekaj dni
Da v njenem vonju vse okolje zadiši.
Bliža se velika noč srečna;
pogača medena, pirhov v obilju,
s hrenom, kračo in obilo klobas,
to naj bo moje voščilo za

velikonočni praznični vam čas!

Napisal G. J., Halmstad

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

TERME SNOVIK – OKOLJU PRIJAZNE TERME V TUHINJSKI DOLINI

TERME SNOVIK so najvišje ležeče terme v Sloveniji. Najdete jih v Tuhinjski dolini, v neposredni bližini Kamnika. Le dobra ura vožnje iz Ljubljane, Kranja ali Celja in znajdete se v

Snoviku. Leta 2007 je bila zaključena tretja gradbena faza apartmajskega naselja 4* in zdaj je na robu gozda gostom na voljo skupaj 31 dvoposteljnih sob in 74 apartmajev z lepim pogledom na neokrnjeno naravo in zunanji termalno-rekreacijski kompleks. Več let zaporedoma so bili izbrani za naj kopalnice v Sloveniji v svoji kategoriji. Skupaj imajo 1000 m² vodnih površin v notranjih in zunanjih bazenih s termalno vodo, ki ima zdravilne učinke in blagodejno vpliva na kosti, kožo in prebavo. Visokokvalitetno vodo, ki je bogata s kalcijem in magnezijem, je Ministrstvo za zdravje 2. oktobra 2006 razglasilo za naravno zdravilno. Dnevnim in stacionarnim gostom v apartmajskem naselju so poleg kopanja na voljo še klasične wellness storitve - masaže ter zeliščne savne z aromaterapijo (finska, turška, ledena). Za zahtevnejše okuse pa so na voljo eksotične kopeli v okviru novega rajskega apartmaja. Rajski pa je tudi pobeg v naravo. Nordijska hoja, tek, pohodništvo in gorsko kolesarjenje so športi, kjer je stik z naravo pristen in prav zato jim v Snoviku namenjajo vse več pozornosti.

V edinih gorenjskih termah veliko pozornosti posvečajo tudi najmlajšim, saj redno organizirajo ustvarjalne delavnice, plavalne tečaje ter med šolskimi počitnicami taborje s pestrimi vsebinami za otroke od 5. do 12. leta. Tabori imajo tako zabavno kot tudi izobraževalno noto. Le-to je vedno usmerjeno v ekologijo in odgovorno ravnanje do okolja. Skrb za naravno okolje v je namreč del identitete Term Snovik. So eko terme, ki odgovorno ravnajo z okoljem. Kot prvo slovensko turistično podjetje so prejeli prestižni Znak za okolje EU za turistične namestitve. Uradni znak Evropske unije za okolju prijazne turistične namestitve (The European Eco-label for tourist accommodation service) je poznan tudi pod imenom EU marjetica. Podjetja, ki pridobijo »marjetico«, s tem uradno veljajo za okolju prijazna podjetja oziroma za podjetja, ki si prizadevajo za manjše onesnaževanje zraka, varčnejšo rabo energije in drugih naravnih virov, manjše onesnaževanje okolja ter tista, ki v ponudbi prehrane uporabljajo tudi organsko pridelano hrano. Da do okolja odgovorno delovanje Term Snovik ni zgolj deklarativno poleg "marjetice" dokazujejo še preostale nagrade za energetsko učinkovitost, ki so jih prejeli v letu 2008, med drugimi tudi nagrada "Energetsku učinkovito podjetje 2008", ki jo podeljuje Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju s časnikom Finance.

Damijan Rifl

V SPOMIN MIHAELI HOJNIK

Till minnet av Mihaela Hojnik

Prišla je tiho, dotaknila se nas je s toplino.
Prijateljica.
Zeleni travniki Pohorja, šelestenje koruze v vetru,
vse ena sama lepota, neminljiva, večna.
Kot sapica je zavelo skozi nas, ko je odšla,
vsa bela in prosojna.
Naj ti bo lepo, draga Mihela!
Globoko pretreseni sporočamo vsem, ki so jo imeli radi, da je 28. decembra
2008 v Stockholmu
ugasnila naša draga

MIHAELA HOJNIK

rojena 4. marca 1946
Žalujoči: hči Nina z družino in sestra Silva z družino
5.1.2009

From: [Mariborska literarna družba](#)

To: "[Undisclosed-Recipient:](#)"@avs3.arnes.si

Sent: Thursday, January 15, 2009 7:30 AM

Subject: Literarni večer, posvečen Mihaeli Hojnik, v sredo, 21. januarja 2009, ob 18. uri v Literarni hiši Maribor, Vojašniška ulica 12 v Mariboru

KULTURNO DRUŠTVO MARIBORSKA LITERARNA DRUŽBA
LITERARNA HIŠA MARIBOR

Mama,
jaz nič ne razumem!

...

Vzemi me domov,
Prihajaj k moji postelji
z grenko tableto v levici,
s kozarcem malinovca v desnici.
Obljubi mi prstanček,
če bom pojedla štiri žlice juhe.
Samo zdravnik mi naj ne govori
z resnim glasom, mama.
Jaz nič ne razumem!

(Odlomek pesmi Mihaele Hojnik, objavljene v online reviji LOCUTIO)

30. oktober 2008

Vabimo vas na literarni večer, posvečen

Mihaeli Hojnik
(4. marec 1946 - 28. december 2008) v
sredo, 21. januarja 2009, ob 18. uri v
Literarni hiši Maribor, Vojašniška
ulica 12 v Mariboru.
Pridite!

Spoštovani!

Najlepše se vam zahvaljujem za povabilo na LITERARNI VEČER, posvečen Mihaeli Hojnik in pozdravljam to vašo gesto, obenem pa se opravičujem, ker iz osebnih razlogov ne bom mogla priti.

Tudi sama se s spoštovanjem spominjam pokojne Mihaele, skupaj sva med drugim preživeli zanimiv študijski (seminarski) teden na učiteljskem seminarju v Izlakah. Pa tudi sicer sem pokojnico kot dolgoletno urednico kulturne revije Naš glas in pesnico poznala veliko let. Hudo me je prizadela vest o njeni

prezgodnji smrti.

Prilagam posnetek s seminarja, kjer smo takratni udeleženci srečali tudi tedanjega predsednika slovenske vlade, zdaj že pokojnega dr. Janeza Drnovška. Na skrajni levi sem jaz, potem je Mihaela, nato neka druga ga. udeleženka in dr. Drnovšek. Izlake, 1999.

Fotograf neznan.

Vsem prisotnim globoko sožalje v mojem imenu in v imenu redakcije SLOVENSKO GLASILO na Švedskem - z lepimi pozdravi Augustina Budja.

MINNESSTUND EFTER MIHAELA

Ärade vänner, bekanta och elever till Mihaela Hojnik

Härmed meddelas att Mihaela har avlidit den 28 december 2008. Hennes dotter Nina och svärson Vlado kommer att transportera Mihaelas kvarlevor – urnan, till Slovenien i juni månad där begravningen kommer att äga rum i närvaro av släkt och vänner.

I Sverige kommer ett farväl efter Mihaela äga rum den **20. mars kl 16:00** i kapellet vid kyrkan i Vagnhärad. Samordning av deltagare och transport svarar Lojze Hribar.

Meddela Ert/ditt deltagande till Lojze Hribar på telefon 08-712 11 62 eller via e-post: hribar.lojze@telia.com eller Stanislava Gillgren tel.08-6125792 senast till 2009-03-13.

Meddela även om Ni/du behöver hjälp med transport eller har plats för andra i bilen.

Hälsningar Lojze Hribar

NEKROLOG

Jože Kovačič,

Vaše vprašanje se nanaša na davčno obravnavo pokojnin v Sloveniji. V zvezi s tem podajamo splošno pojasnilo, poudarjamo pa, da je obdavčitev pokojnine odvisna od konkretnega primera in je zato vsak posamezni primer potrebno obravnavati posebej.

Davčna obveznost posameznikov - fizičnih oseb - v Sloveniji je odvisna od njihovega rezidentskega statusa. Kriteriji, ki določajo, kdaj se oseba šteje za rezidenta Slovenije, so določeni v 6. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS št. 117/06, 10/08, 78/08, 125/08; v nadaljevanju ZDoh-2). V skladu s 5. členom ZDoh-2 so rezidenti zavezani za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, torej od tistih, ki imajo vir v Sloveniji in od tistih, ki imajo vir izven Slovenije, nerezidenti pa za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. Med dohodke, od katerih se plačuje dohodnina, se všttevajo tudi pokojnine.

Poleg ZDoh-2 je potrebno upoštevati tudi sporazum o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja, če je med državama sklenjen. S tovrstnimi sporazumi si državi razdeljujeta pravico do obdavčitve določenih vrst dohodkov. V razmerjih med Švedsko in Slovenijo se uporablja Sporazum med SFRJ in Kraljevino Švedsko o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja (Uradni list SFRJ – MP, št. 7/81). Obdavčevanje pokojnin je urejeno v 18. členu navedenega sporazuma. Načeloma so pokojnine obdavčene v državi rezidentstva prejemnika pokojnine, vendar pa sporazum določa dve izjemi od tega pravila, in sicer:

- Pokojnina, ki jo posameznik prejme zaradi opravljanja t.i. državne službe, se obdavči samo v državi, ki tako pokojnino izplačuje, razen, če je oseba, ki pokojnino prejme, državljan in rezident druge države. V tem primeru se taka pokojnina obdavči v državi, kjer je oseba rezident in državljan.
- Pokojnine, ki so izplačane v skladu s sistemom javnega socialnega zavarovanja, se obdavčijo samo v državi, ki take pokojnine izplačuje.

Slovenija si prizadeva, da bi se pogajanja o sporazumu o izogibanju dvojni obdavčitvi dohodka in premoženja, ki bi bila sklenjena med Kraljevino Švedsko in Republiko Slovenijo čim prej začela.

Lep pozdrav,

SLUŽBA ZA ODNOSE Z JAVNOSTMI

Urška Štorman
Ministrstvo za finance / Ministry of Finance
Služba za odnose z javnostmi / Public Relations Office
T: 01/ 369 6436
M: 051/ 600 - 005
F:01/ 369 6609
E-mail: urska.storman@mf-rs.si

[Seznam veljavnih konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja](#)

[V Sloveniji ratificirane konvencije, ki še ne veljajo](#)

ŠTEVILNA prikrita GROBIŠČA V SLOVENIJI

Položaj nekaterih jam, v katerih so jamarji našli človeške kosti. Vir: Kataster jam Jamarske zveze Slovenije Foto: MMC RTV SLO

Hudi Jami odkrili množično grobišče

Šlo naj bi za več sto trupel Slovenija, 3. marec 2009 Laško

V Hudi Jami pri Laškem so kriminalisti in zgodovinarji odkrili človeške posmrtno ostanke. Šlo naj bi za po vojni pobitih nekaj sto ljudi.

Po vrsti pregrad v nekdanjem rudniškem jašku so odkrili mumificirana trupla. Vodja evidentiranj in sondiranj prikritih grobišč Mitja Ferenc je pojasnil, da za zdaj kaže, da so bile žrtve pobite na mestu, kjer so jih odkrili, od kod so jih pripeljali pa za zdaj ni znano. Dejal je, da je edini neposredni vir voznik, ki je ujetnike vozil v rudnik in pravi, da so bili Slovenci. Ustni viri pa po drugi strani govorijo o ljudeh hrvaške narodnosti, poroča TV Slovenija. Z nadaljnjimi preiskavami bodo skušali ugotoviti vsaj nacionalno pripadnost žrtev in okoliščine pobojev, država pa naj bi ob vходу v Barbarin rov v Hudi Jami postavila obeležje. Dela z namenom ugotovitve, ali se v rovu Barbara nahaja prikrito grobišče, so se začela avgusta lani. Lokacija je bila namreč na seznamu vladne komisije za reševanje vprašanja prikritih grobišč. Kriminalisti in zgodovinarji so odstranjevali betonske pregrade in nasutje, ki je prikrivalo obstoj grobišča, zdaj pa so odkrili posmrtno ostanke več sto ljudi. Policisti so kraj najdbe zavarovali, o vseh ukrepih pa sta bila obveščena pristojni preiskovalni sodnik in državni tožilec. Kriminalisti bodo tako nadaljevali preiskavo v okviru akcije Sprava, so sporočili s policije.

Grobišča - dolga zgodba brez epiloga Skupno število žrtev ocenjeno na več deset tisoč. **Pogled na množico čevljev, z okostji napolnjena jaška in mumificirana trupla je pretresel pristojne, ki so po preboju zapore vstopili v rov Barbara v Hudi jami pri Laškem.** Po prvih predvidevanjih gre za eno večjih doslej najdenih prikritih grobišč, saj naj bi žrtve šteli v stotinah. Parlamentarne in vlade komisije so sicer začele raziskovati in urejati grobišča po osamosvojitvi Slovenije leta 1991, leta 2002 pa se je začela tudi sistematična topografska raziskava.

V registru vojnih grobišč skoraj 600 vpisov Med nalogami komisija za reševanje vprašanj prikritih grobišč je tudi priprava seznama prikritih grobišč v Sloveniji, ki so vpisane v register vojnih grobišč. Do leta 2008 je zgodovinar Mitja Ferenc evidentiral 581 grobišč. Samo v obdobju 2006-2008 je bilo sondiranih 116 domnevnih lokacij prikritih grobišč, ki so jih potrdili v 56 primerih. Doslej je bilo izvedenih več kot 15 prekopov, pri katerih so našli več kot 2.000 žrtev. Množična grobišča naj bi bila na ozemlju najmanj stotih slovenskih občin. Komisija v poročilu med drugim navaja, da naj bi bilo na podlagi sondiranj na ožjem območju Maribora več kot 20.000 žrtev povojnih pomorov, kot mogoče dopušča tezo o več kot pet tisoč pomorjenih na Koroškem, od Koroške prek Maribora in Ptuja do hrvaške meje pa bi lahko govorili o več kot 30.000 pomorjenih. Na območju od Celja do Brežic z okolico naj bi glede na sondiranja zadnje počivališče našlo več kot 20.000 pomorjenih, na območju Ljubljane z Gorenjsko, Dolenjsko, Kočevsko pa naj bi bilo po vojni ubitih več kot petnajst tisoč ljudi. Na zahodni meji je precej neznank, zbrani so podatki o skoraj tri tisoč pobitih, k njim pa jih verjetno lahko prištejemo še nekaj tisoč.

Iz Škofovih zavodov v brezna MMC je poiskal informacije o nekaterih domnevnih in že odkritih množičnih grobiščih v Sloveniji. Na območju Ljubljane z okolico so znani Škofovi zavodi v Šentvidu nad Ljubljano, ki so imeli podobno vlogo kot taborišče na Teharjah, in sicer naj bi bili izhodišče, od koder so žrtve odpeljali v smrt. Tako naj bi v 20 metrov globoko Brezarjevo brezno zmetali okoli 800 ljudi iz Škofovih zavodov, a so jih zaradi onesnaženja potoka po nekaj tednih dvignili in prenesli v Kucjo dolino.

Kočevski rog še skriva žrtve V zloglasnem Kočevskem rogu je doslej odkritih več brezen, v katerih naj bi bilo pobitih do 15 tisoč vojakov, med katerimi naj bi bilo 4.000 slovenskih domobrancev, 3.000 pripadnikov t. i. Nedičeve vojske in 6.000 hrvaških ustašev in domobranov. Na severni del Roga so vozili ujetnike iz novomeških zaporov. Teh žrtev naj bi bilo okoli 1.000. Na Gorenjskem naj bi bilo največ množičnih grobišč v dolini Kamniške Bistrice. Tam so odkrili sedem grobišč, v katerih naj bi počivalo več tisoč žrtev. **Polovica ujetih v Pliberku naj bi končala v Tezenskem gozdu** Na Štajerskem je najbolj znan Tezenski gozd, kjer so pri izkopavanju našli več kot 1.000 moških okostij, domneva pa se, da naj bi bilo žrtev okoli 35 tisoč. Šlo naj bi za hrvaške pripadnike ustašev in domobranov in srbskih četnikov, tj. za dobro polovico vojakov, ki so se predali na Pliberškem polju.

Aleksandra K. Kovač aleksandra.kovac@rtvslo.si

Izbrala in uredila A. Budja

razvita bitja. To je tudi vsa razlika med moškimi in ženskimi.

Vse druge razlike v preteklosti je ustvaril patriarhat in meščanska družba, ki je opustila napredne politične pozicije o enakosti med spoloma, ker teh idej o enakosti spolov ni več potrebovala. Zdaj je meščanska družba potrebovala teorijo, ki zagovarja naravne razlike med spoloma, da bi teoretično utemeljila zahtevo po družbeni neenakosti moških in žensk. Toda čeprav je segala nova teorija o družbeni neenakosti žensk psihološko globlje, so njene lepe besede o dostojanstvu ženske kot žene in matere, rabile v glavnem zato, da je ženska ostala odvisna služabnica moškega.

Toda zdaj je gotovo že jasno, da mora biti teorija o univerzalnem pomenu razlike med spoloma za zastopnike moškega hierarhičnega razrednega gospostva zelo privlačna in skrajno hinavska. Razlika med spoloma ni biološka danost, razen različnih spolnih žlez. V vsem ostalem sta si moški in ženska enaka, razlike pogojuje samo izobrazba, čustvena vzgoja in družbena ureditev ter položaj žensk in moških v družini, proizvodnih odnosih in na oblasti. Položaj moškega in ženske ter njune psihične države pogojujejo družbene razmere, ki so določale v različnih zgodovinskih obdobjih tudi različne njune položaje (materiarhat, patriarhat).

Nietzschevo sovražno razpoloženje do žensk in pripisovanje negativnih lastnosti ženskam očitno izhaja iz maskilističnega kompleksa superiornosti avtorja. Za ženske je takšno pripisovanje lastnosti žaljivo in krivično. Za avtorja je predstavljalo obrambo pred predstavami, povezanimi z libidoznimi impulzi in frustracijami v odnosih do nasprotnega spola. Očitno je, da so bile predmet raziskovalnega interesa avtorja namišljene ženske značajske slabosti, namesto geneza njegovih duševnih konfliktov oziroma nagonskih, libidoznih korenin in psihičnih drž, ki so šle v smeri represije in reakcijske formacije napram ženskam in poveličevanja moških.

Več kot očitno je tudi, da so take skrajne izjave filozofa Nietzscheja predstavljale sublimacijo avtorja za zavrte seksualne nagonske vzgibe. Kar nenavadno je, da sodobnemu človeku pride na misel, da potegne iz naftalina te patologije in nam jih ponudi v branje kot zanimivost. Pa vendar ...

O Friderichu Nietzscheju bi napisala še to-le zanimivost. Medtem, ko se je potapljal v blaznost in v umobolnici jedel svoje lastne iztrebke, je njegova sestra ugotovila, da arijski rasi v degenerirani Evropi slabo kaže. Zato sta z možem Bernhardom Fosterjem s somišljeniki krenila v gozdove Paragvaja ustanavljati arijsko čisto mesto, brez genov nižje vrste - leta 1886 je tako nastala Nueva Germania. Podnebje jim ni bilo milostno, zemlja prav tako ne, denarja je kmalu zmanjkalo, Bernhard se je ubil, Elizabeth pa se je vrnila domov. Skrbeti za brata, ki ga je bolezen odnesla že precej daleč, predvsem pa poslovati z njegovimi zapisi in knjigami.

Zgodovina pravi, da je storila vse, da bi njegovo pisanje prilagodila pričakovanjem nacistične stranke. Vsekakor ji Hitler ni ostal dolžan in ni pozabil tako oddaljene Nueve Germanie. Po Nietzschejevi filozofiji je Hitler napisal tudi svoje veliko delo *Main Kampf*. Ben Macintyre, angleški novinar, ki je odpotoval po sledih kolonizatorjev, o najdbah poroča v knjigi *Forgotten Fatherland*. Pravi, da so pred Božičem 1934 zbrali otroke iz naselja, jih peljali na pokopališče do Forstnerjevega groba in tam slavnostno odprli velik paket, ki je prišel iz Nemčije. Po osebnem Hitlerjevem ukazu je bil poln prave nemške zemlje! Ko so jo raztresli po grobu, so otroci med tem prepevali.

Po drugi svetovni vojni je naselje izgubilo še to majhno podporo, dobilo pa je nekaj obiskovalcev. Recimo zdravnika, ki se je držal bolj zase, je pa skrbel za reveže in znal z otroci, po letu 1960 pa je nekam izginil. Pisal se je Josef Mengele, bil je zloglasni nacistični zdravnik koncentracijskih taborišč.

Danes ima občina svojo spletno stran na Municipalidad de Nueva Germania. V urbanem naselju živi 1092 prebivalcev, na pitno vodo jih je priključeno 20, smeti ne odvažajo nikamor. Obiskovalci današnje Nueve Germanie poročajo o modrookih Indijancih in nemških priimkih, recimo na *The Kota Mama Expedition*. Ti priseljenci izhajajo iz družin ali posameznikov pobeglih nacistov pred roko pravice po drugi svetovni vojni v Paragvaj. Žal,

niso čiste arijske krvi, ker so se pomešali z Indijanci.

Nietzschejevi citati:

- Človek je za nadčloveka ravno to, kar je opica človeku - posmeh ali boleča sramota.
- Človek je vrv, ki je napeta med živaljo in nadčlovekom - vrv nad prepadom.
- Je prehod in most med tistim kar je nižje in tistim kar je višje. Najvišja misel je to, da človek je nekaj, kar je potrebno preseči.
- On je nova resnica, ki naznanja nove vrednote. Vse plošče (moralne zapovedi) bi bilo treba razbiti, ker na njih ni vrednosti, ki bi jih bilo vredno ohraniti.
- Če hočeš preseči sebe, moraš po vrvi na ono stran, do nadčloveka.
- Kar te ubija, te okrepi.

Ustvariti nove vrednote pomeni, da mora nadčlovek popolnoma znikati sedanje vrednote nižjega človeka in mora zapisati nove. Tako nadčlovek ne pozna vrednot, kot so: ne laži, ne ubijaj, ne kradi, itd. Tukaj Nietzsche misli na krščanske vrednote. Nietzsche pravi, da je človek negacija človeka tako, da če sprejmemo to njegovo misel, moramo sprejeti tudi smisel popolnega prevrednotenja vrednot.

Ni nam pa dal opisa nadčloveka in njegovih vrednot. Nadčloveka si lahko predstavljamo od intelektualno najbolj razvitega, razgledanega, do najbolj postavnega, strastnega, uživajočega, do najbolj pustega, samostojnega živega bitja. Nadčlovek je prav tako poln energije in ima voljo do moči, je poln sovraštva in ljubezni. Zelo protisloven človek, kajne? Njegova volja do moči izvira iz kaosa in gnusa po življenju.

Tak je postal tudi arijski nadčlovek, uresničen po Hitlerju, ki je povzročil eno največjih tragedij človeštvu - 60 milijonov mrtvih. Zato si ženske prav zares ne želimo, da bi nas povezovali Nietzschejevo filozofijo, filozofijo zmedenega kikirikanca, ki iz vse svoje globočine kriči: Jaz sem tvoj petelin in jutranji svit zaspani črv. Pokonci! Pokonci! Moj glas te bo že skikirikal k budnosti! Odeni vezi svojih ušes in poslušaj! Hočem te namreč slišati!!

Pokonci, pokonci! Tu je zadosti groma, da se tudi grobovi naučijo poslušati! In otri si spanec in vso umazanijo in slepoto z oči. Tudi z očmi me poslušaj: moj glas je zdravilo še za slepo rojene. In brž, ko se prebudiš, mi moraš ostati večno budna. Meni ni v krvi, da bi prababice budil iz spanja zato, da bi jim rekel naj naprej spijo! Daj roko, gnus, gnus, gnus, gorje mi!

Skratka: sadistični odnos nima le do živečih žensk, temveč tudi do prababic, ki ležijo v grobovih in naj bi ga poslušale.

Tisto, kar je Nietzscheja nekoč spravljalo, da se mu je gnusilo, mu zdaj vliva mir in vedrino vsepotrjevanja. Njegov ja, je amen.

Dr. Josef Mengele, angel smrti iz Auschwitza, specialist za torturo, evtanazijo, evgeniko, sterilizacijo, sadistično eksperimentiranje in sistematično pobijanje nižjih ras in hendikepiranih ujetnikov, ki je naredil iz ubijanja laboratorijski šport in je živel v Nietzschejevem utopičnem mestu v Paragvaju od leta 1960, je umrl 7.2.1979.

Z dr. Mengelejem je povezana še naslednja zgodba:

V Judovskem muzeju na Dunaju so posvetili 60. letnici smrti judovski glasbenici Almi Rose v koncentracijskem taborišču. Alma je kot hči filharmoničnega koncertnega mojstra Arnolda Rosea odrasla z glasbo, v njihovi hiši se je sestajala dunajska glasbena elita v prvi polovici minulega stoletja.

Po prvih nastopih ob očetu je glasbenica z lastnim ansamblom Dunajska valčkova dekleta doživljala uspehe na turnejah po celi Evropi. Priključitev Avstrije k Hitlerjevemu Tretjemu raju leta 1938 je iznenada prekinila njeno kariero. Roseovi so zbežali v London.

Med koncertnim nastopom na Nizozemskem, potrebnim, da bi preživela družino v Londonu, je Alma Rose doživela še nemško okupacijo Nizozemske. Bežala je proti Švici, vendar so jo nacisti na poti zajeli in poslali v taborišče Auschwitz. V ženskem taborišču

Birkenau se je začela zanja etapa kariere Alme Rose: Iz glasbenih laikov je sestavila orkester, ki je moral vsako jutro in vsak večer igrati med maršem skozi taboriščna vrata.

Rose je mnogim članom svoje kapele omogočila, da so preživeli, sama pa je umrla v začetku aprila 1944 za posledicami zastrupitve. Zadnji dan pred smrtjo jo je še pregledal "angel smrti iz Auschwitz", dr. Jozef Mengele.

Kakšen nauk lahko izluščimo iz vsega opisanega dogajanja? Zlo rodi zlo.

Nietzschejeva ideja o nadčloveku čiste arijske krvi je splavila na površje Hitlerja, ki je idejo udejanil z drugo svetovno vojno, ki je zahtevala 60 milijonov žrtev. Med njimi tudi glasbenico Almo Rose.

V drugo svetovno vojno je bila vključena tudi Japonska (Os Rim, Berlin, Tokio). Na mestih Hirošimo in Nagasaki so Američani odvrli atomski bombi (za konec druge svetovne vojne).

Srbski pisatelj Čosič je Miloševiću rekel, da morajo vsi Srbi živeti v eni državi. In kaj se je zgodilo? Bratomorna vojna.

Ideje so nevarne. Prepričana sem, da Bog ne more umreti, kot je rekel Nietzsche. Danes umira človek, ki postaja brezsrčen stroj, robot in suženj svojih izumov, orožja in idej. Vprašanje je kako naj živim, da bom postal dober človek, poln ljubezni, dobrote in usmiljenja?

Kaj naj storim, da bom zgradil v sebi plemenito osebnost. Ne ideje, srčna kultura in dobrota naj dobi moč, ki spreminja človeka, družbo in podobo človekovega življenja in ravnanja na zemlji. Vsako živo bitje ima svoje dostojanstvo in pravico, da se ga spoštuje – tudi ženska!

VIR: www.tatjana-malec.si, objavljeno v Verskem tedniku Družina, 2009

LITERATURA

LITTERATUR

DOBER ČLOVEK

Mihaela Hojnik

(*4. mar. 1946– †28. dec. 2008)

Grobarji zgleđajo skoraj vsi enako. Grčavi, srednje rasti, na glavi jim večno čepi zamaščen klobuk, ki ga snamejo le, ko se zravnajo v napol skopani jami in si privoščijo minutko odmora. Z velikim robcem si brišejo lasišče ter od potu premočen trak na notranji strani klobuka. Lasje so redki, temnokostanjevi. Ljudje se jim po navadi posmehujejo. Posmeh pomešan z gnusom, prezirom in rahlo grozo. Grobar Jože Mežnar pa je bil čisto drugačen. Dolgo je bil tovarniški delavec, ko pa mu je mati zbolela in kmalu zatem umrla, je ostal na vasi in skrbel za malo kmetijo. Vas v kateri se odvija zgodba, z Jožetom kot glavnim junakom, ni velika. Na vzpetini za vasjo stoji graščina, ki so jo pred dvema desetletjema restavrirali, okrog nje pa se je stisnila vas. Trg, avtobusna postaja, malo vstran cerkev, župnišče, šola, skratka vas ni nič posebnega, takih je po Sloveniji kolikor hočeš.

Ko je umrl Grmekov Polda, vaški pijanček in grobar, je Jože Mežnar stopil na krajevno skupnost in se ponudil, da prevzame njegovo delo. Ljudje so bili zadovoljni, ko so na oglasni tabli lahko prebrali, da je Mežnarjev njihov novi grobar. Jožeta so imeli radi. Miren in priden človek je bil, le redkokdaj so ga videli v gostilni kadarkoli je bila v vasi prostovoljna akcija, je bil Joža zraven, na sestankih se je oglašal malokdaj in če se je, potem so bili to pametni predlogi ali pa pripombe. Kar pa so vaščani najbolj cenili pri Jožetu, je bila njegova dobrota. Jože je bil možak z zlatim srcem. Ponavadi ljudje izkoriščajo take ljudi, pri Jožetu pa še največjemu brezobzirnežu ni prišlo na misel, da bi ga izkoristil. Najbrž ni bilo človeka, ki bi mu Mežnar kdaj odklonil pomoč, prenekateremu revčku je nanosil drva in vodo v hišo in nihče še ni opazil, da bi Joža kdaj brcnil psa ali mačko, se znesel nad živino, kar je za kmete nekaj čisto običajnega. Šel je na vse pogrebe in potočil solzo za vsakim umrlim.

»No, sedaj me ne bo več strah umreti, ko je Mežnar naš grobar, » se je skušal pošaliti veseljak Bertl v gostilni Vrtačnik. Pa se nihče ni zasmel njegovi pripombi. Prav zares, vsem se je zdelo nekako pomirjujoče, da bo na zadnji poti zanj poskrbel Jože.

Novi grobar se je lotil nove službe tako, kot so vsi pričakovali. Na pokopališču je vladal red, suhi venci in oveneli šopki se niso več valjali okrog prenapolnjenega zabojnika, potke h grobovom so bile posute s peskom, tla v mrliški vežici čista in pod razpelom vedno sveže cvetje. Jože svojega dela ni opravljal le vestno, temveč z vsem srcem. Svojci in prijatelji umrlega so jasno čutili, da je Mežnarju resnično žal za vsakim preminulim. Kako spoštljivo se je vedno nagnil nad krsto in še zadnjič popravil mrliču vzglavje, tiho in s solznimi očmi zaprl pokrov krste. Nikoli se mu ni zgodilo, da bi s komolcem zadel v kakšno vazo in prevrnil cvetje. Sam je pomagal nosačem, da je truga zdrsnila v jamo neslišno, mehko in če je opazil, da je kateri od nosačev pregloboko pogledal v kozarec, ga je mirno a odločno odslovil in nerodnežu ni padlo na misel, da bi se uprl. Ko je stari Kolmaničevi umrl mož in ni imela nikogar, da bi ga umil in preoblekel, je prišel Jože in opravil vse, kar je bilo treba in Kolmaničeva je kasneje pripovedovala, kako jezen je bil, ko mu je hotela plačati uslugo. Teta Megličeve Pavle bi romala v zadnje počivališče brez pogrebne godbe, če ne bi Jože iz lastega žepa plačal muzikante. Ko ga je župnik Ornik zaradi dobrih del pohvalil pred farani, je Jože sramežljivo sklonil glavo in zrl nekam v svoj klobuk, ki ga je imel poveznjenega na kolenih.

Petričeva Zlatka se je rada pogovarjala z Jožetom. Delala je v vrtnariji, kamor je prihajal po cvetje in po prst. Ponavadi sta sedla na klopco pred cvetličnjakom, skuhalo je kavo in potem sta kramljala o tem in onem, dokler ni Jože naložil stvari v malo prikolico mopeda in odbrnel proti svoji vasi. Kmalu so ju ljudje videvali na pokopališču, kjer je Zlatka pomagala Jožetu pri urejanju cvetlične rondele pred mrliško vežico. Včasih je ostala pri njem čez praznike in vsem v vasi se je zdelo imenitno, da njihov grobar prijateljuje z vrtnarico, saj so vedeli, da bo na pokopališču odslej še več cvetja. Potem pa je prišla usodna sobota, ko so se vse stvari zelo čudno obrnile.

Bilo je nekega petka v januarju, ko se je Zlatka odpravljala v mesto, kjer so se zbrali njeni sodelavci, da se skupaj odpeljejo v Kranj na sindikalni izlet.

»V soboto bomo pozni in se ne bom mogla pripeljati k tebi. Vidiva se v nedeljo, »se je Zlatka obrnila k Jožetu, ki jo je spremljal na avtobusno postajo in se tesno zavijal v plašč.

Tisto noč sta v mrliški vežici ležala dva mrliča: Ivo Crnčki, sezonski delavec iz Hrvaške, ki je po jesenski trgatvi v vinogradih Agrokombinata kar ostal v vasi in se naselil v izpraznjeni sobici bivše kuharice, ki je delala v restavraciji v gradu. Že dolgo je bolehal za razpadom jeter, običajno boleznijo delavcev Agrokombinata. Mežnarjev mu je večkrat stisnil kakšnega stotaka za pivo ali brizganec. Smilil se mu je možak, ki je živel daleč od svojega kraja, brez prijateljev, saj ga vaščani kot tujca nikoli niso sprejeli medse. Fajfarjeva Angela je trpela zaradi hude sladkorne. Nazadnje jo je Jože videl v začetku jeseni, ko se je privlekla do trgovine, da si nakupi nekaj živil. Zanj je tu in tam poskrbela Regina, šolska čistilka, ki jo tudi našla mrtvo v postelji. Ta petek si je Angela z Ivom Crničkim delila mrzlo mrliško sobico pri pokopališču za vasjo. Jože je sedel na klopi ob steni, si brisal solze in zrl v žolta obraza obeh nesrečnikov, ki sta v medlem soju sveč zgedala še bolj upadlo.

Zlatka in ostali sindikalisti so se vračali iz Kranja prej kot je bilo domenjeno. Po radiu so slišali vremensko poročilo, ki je napovedalo snežne zamete, zato so pohiteli z vrnitvijo. Ko pa so prispeli v mesto, se je izkazalo, da z vremenom le ne bo tako hudo. Zlatka je na avtobusni postaji zagledala znanca iz Jožetove vasi, ki je bil na poti domov in ker je bilo še zgodnje popoldne, se je brž odločila, da prisede v njegov avto in se odpelje k Jožetovi hiši pod pokopališčem. Segla je v torbico, izvlekla ključ vhodnih vrat in jih tiho odklenila. Po prstih je tiho stopila do vrat dnevne sobe in pritisnila na kljuko, da preseneti svojega ljubega. V prvem trenutku se sploh ni znašla. Sobo je medlo osvetljevalo nekaj sveč in nasproti ji je zavela mešanica vonja po vosku in krizantemah, ki so se v dveh vazah belile skoz mrak. Pri mizi je nejasno razločila dve postavi sklonjenih glav. Potem se je ena zravnala in se dvignila.

»Prisedi, Zlatka,« je komaj prepoznala Jožetov glas, ki je bil stisnjen in hripav. Segla je k stikalu za luč, pa je bil hitro pri njej in jo zgrabil za roko.

»Pusti luč. Sedi k nama,« jo je povabil k mizi. Če bi prižgala luč bi lahko spregovorila, je pomislila. V prostoru nabitim z gostimi vonji, pa kot da so se ji v trenutku zlepile glasilke. Ubogljivo je sedla k Jožetu in čakala, da človek poleg dvigne glavo, da ga prepozna. Jože je poiskal njeno roko in jo stisnil.

»Natoči nam vina, Zlatka,« je z gibom glave pokazal na steklenico in kozarce na sredi mize.

»Natoči ga Ivu Crnčkemu, ki ga od jutri nikoli več ne bo ne poskusil ne videl,« se je Jože sedaj skoraj spustil v jok. Človek na sosednjem stolu se še vedno ni ganil.

»Nihče v vasi ga ni maral, Ivota iz Hrvatske. Hlad, ki ga jutri čaka ne bo nič hujši od tistega, ki ga je trpel v naši vasi. Vendar naj mi nihče ne reče, da odhaja na boljše. Zemlja mu bo ploščila ude, otrpnil bo v ledenem spoznanju, da se bodo vanj zalezli črvi in ga raznašali še globlje v zemljo. Si lahko zamisliš grozo, ki ne traja uro ali dve, temveč leta in desetletja in vse zime in vse zime...Otrplost, ne spanje...« je hitro in mrzlično razpredal z gostim, kašastim glasom in obraz se mu je v mraku mokro svetil od solz.

»Moja mama je na smrtni postelji kričala od groze:«Ne v to ozko jamo, ne v to globoko jamo, ne v to globoko jamo!!«V zadnjih trenutkih na tem svetu je zaslutila, kaj jo čaka – večna groza, zime brez konca in kraja...,« je drvel Jožetov glas v histerični stacatto.

»Tisti večer, ko je umirala, sem se odločil. Vsi bi se morali tako odločiti...Treba jim je pomagati, ne bi jih smeli puščati samih v mrtvašnicah, olajšati jim je treba noč pred večno grozo, pred zimo brez konca in kraja. Treba jim je povedati, da vemo kaj jih čaka, da nam je zaradi tega hudo,« je majal z glavo in si divje trl brado s palcem. Zlatko jelo dušiti, v izbi je postajalo vse bolj zagatno, kot da je Jožetovo sočutje, ki je drlo iz njega kot smolast tok, zadobilo tudi vonj, vonj po grenkih mandeljnih. Nenadoma je vstal in stopil k sklonjeni postavi za mizo. V tistem trenutku, ko se je dotaknil ramen sedečega, je Zlatka dojela, kaj se pravzaprav dogaja in znoj ji je polil hrbet.

Jože je z mehkim gibom dvignil Crnčkemu glavo in mu potisnil k ustom kozarec. Zlatkine oči so se sedaj že privadile na poltemo in lahko je razločila njegov blede, izpiti obraz z redkimi sivimi brki, ki so se namočili v vino. »Jože, Jože!« je slišala samo sebe javkniti z glasom stisnjenim od gnusa in zmedenosti. Ni se zmenil zanjo, še bolj je nagibal mrličevo glavo, da je vino v rdečkastem potočku teklo po bradi in kapljalo na mizo.

»Popij še ta zadnji kozarček, Ivo, « je prigovarjal Jože z zamolklim glasom zaradi zamašenega nosu. »Nisem ju mogel pustiti v mrliški vežici tam zgoraj, saj razumeš, « se je za trenutek obrnil k Zlatki in nato s težkimi koraki človeka, ki ga pritiska k tlom brezmejna žalost, stopil k divanu v kotu, ki je bil v popolni temi in odgrnil pregrinjalo s Fajfarčinega trupla. Popravil ji je črno ruto, ki ji je zlezla na koničast nos in si počasi odpel pas na hlačah.

»Nikogar ne bo, ki bi jokal za teboj, še Regina ni imela časa, da bi poiskala tvojo zagmašno ruto,« se je skoraj srdito oglasil.

»In nihče več ne bo legel k tebi. V jami bo mrzlo. Nocoj pa te ne bo zeblo,« je nato pomirljivo dodal in se spravil k njej na ležišče. Zlatko je val gnusa odlepil s stola, pognala se je do vrat. Ko je iskala kljuko je še slišala drobne sunke divana ob steno in Jožetov pridušen glas ob Fajfarčini glavi.

VIR: Objavljeno v reviji **LOCUTIO ON-LINE** Locutio je on-line publikacija, ki jo izdaja kulturno društvo Mariborska literarna družba. Ureja in pripravlja jo Marjan Pungartnik. ISSN 1580-4151

LOCUTIO prva on-line revija; št. 47, 1. marec 2009 – XII. Letnik,

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA Rudolf Uršič Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49	SKD FRANCE PREŠEREN c/o Box 5271 402 25 Göteborg Lado Lomšek, 031-46 26 87
IVAN CANKAR N Långgatan 93 330 30 Smålandsstenar Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15	SKD PLANIKA V:a Hindbyvägen 1 214 58 Malm Ivanka Franceus, 040-49 43 85
SD SIMON GREGORČIČ Scheelegatan 7 731 32 Köping Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44	DRUŠTVO ARENA Brantaforsv 10 372 50 Kallinge Tel.: 0457-20840/ 103 80
KD SLOVENIJA Vallmovägen 10 293 34 Olofström Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85	SLOV. DRUŠTVO STHLM BOX 832 101 36 Stockholm Pavel Zavrel, 08-85 72 59
SLOVENSKI DOM Parkgatan 14 411 38 Göteborg Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37	PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50 261 52 Landskrona A. Budja, 0418-269 26
SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO Barač, Pårarpsv 37 256 69 Helsingborg Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92	SLOVENSKA KATOL. MISIJA c/o Parkgatan 14 411 38 Göteborg Zvone Podvinski, 031711 54 21
SLOVENSKA AMBASADA Styrmansgatan 4 114 54 Stockholm 08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si (Metoda.Mikuz-Brackovic@gov.si)	VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE Ajdovščina 4/8 SI - 1000 Ljubljana, Slovenija (+386) 01-300 02 70

2008/04/05

2008/04/05

ARHIV: Utrinki: 10 let društva SLOVENSKI DOM,

2008/04/05

20. slovensko srečanje; Göteborg, 5. 4. 2008

Foto:

A. Budja, Z. Bencek

D. Stražar: Potovanje: Slovenija-Švedska

2008/04/05

2008/04/05

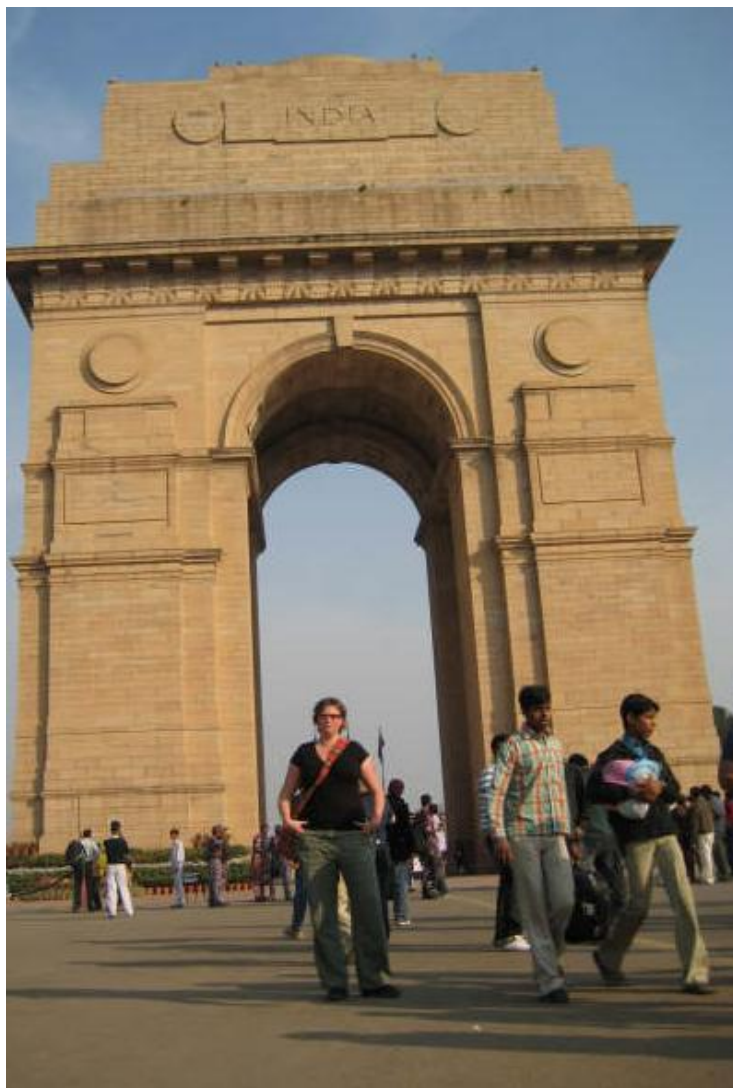
(februar 2009) in praznovanje Lucije, Ljubljana, dec. 2008

2009/02/20

Božič...zdaj je že VELIKA NOČ

PIRHI

VESELE

En

promenad
En kafferast i

i Indien,
Tyskland

VELIKONOČNE

PRAZNIKE
GLAD PÅSK
Önskar
redaktionen

2009

butare

